Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Postimees

EK(b)P Tartu Linna ning Tartumaa Komiteede ja Tartu Linna ning Tartumaa Töörahva Saadikute Nõukogude Täitevkomiteede häälekandja

Nr. 295 Neljapäeval, 20. detsembril 1945 Hind 20 kop.

Muutkem rahvamajad tõelisteks kultuurielu ja poliitihariduse keskusteks maal!

Tõstkem rahvamajade töö NSVL Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisel kõrgele ideelis-poliitilisele tasemele!

Rahvamajade eelseisvaid ülesandeid

Nõukogude valitsus ja bolševike partei osutavad erilist hoolitsust poliitilisele ja kultuurilisharidusliikule tööle, pöörates erilist tähelepanu laiade rahvahulkade nõukogulikule kasvatusele ja kultuurilisele arendamisele. Meie taotleme, et meie inimesed areneksid sotsialistliku maailmavaate vaimus, et nad marksismi-leninismi õpetustest uusi ideid ammutades teadlikult võtaksid osa sotsialistliku ühiskonna ehitamisest. Laiade rahvahulkade kasvatamine lasub rahvamajade, klubide ja punanurkade õlgadel, kes bolševike partei juhtimisel koos kommunistliku noorsooühinguga täidavad väga suure tähtsusega poliitilist ja riiklikku ülesannet. Selle vastutusrikka töö tähtsusest kõneleb kas või seegi asjaolu, et riigi eelarves on ette nähtud suured summad rahvamajade majanduslike kulude katmiseks. See kõik õigustab nõudma korralikku tööd kultuuriasutuste juhatajailt nagu igalt nõukogude ühiskonna teenistuses seisvalt kodanikult.

Millised ülesanded seisavad tänapäeval rahvamajade ees? Kogu meie maa valmistub NSV Liidu Ülemnõukogu saadikute valimistele. Sellest suurest ja tähtsast riiklikust ja poliitilisest tööst ei saa rahvamaja kõrval seista. Rahvamajade juhatajad peavad oma töökavva võtma valimismääruse selgitamise laialdasil rahvakoosolekuil ja korraldama Konstitutsiooni õppimist poliitringides. Paljudes rahvamajades toimubki juba see töö (Tormas, Nõos jt.), kuid Tartu maakonnas on ka rahvamaju, kus seni pole poliitringe organiseeritud (näit. Arulas, Laevas, Varal, Maarjas jm.). Rahvamaja, kus puudub poliitring ja poliitiline kasvatus, väärib vaevalt nõukogude rahvamaja nime, seal pole rahvamaja juhataja aru saanud kultuurilis-harid usliku töö tähtsusest või ta tegeleb vana kodanliku aja haridusseltsi vaimus ja raamides, kus tegeldi ainult tantsuõhtute ja sisuta näitemängudega. Poliitringi ja selgitustöö puudumist ei saa kuidagi õigustada vastavate jõudude puudumisega ja muude n.-ö. objektiivsete põhjustega. Iga rahvamaja juurde on organiseeritud lektorite grupp, kuhu kuuluvad parteiorganisaatorid, õpetajad, arstid, agronoomid jne., kes on suutelised poliitilist kasvatustööd läbi viima.

Seoses valimistega tuleb luua iga rahvamaja juurde agitatsiooni-punkt, kus alati on käepärast vastav kirjandus ja kus iga valija saab vastuse valimistega seoses olevaile küsimustele. Samuti peab igas rahvamajas, punanurgas ja raamatukogus olema välja pandud vastav kirjandus, seintel valimiste määrus ja muud valimistega seoses olevad plakatid, loosungid jne.

Valimiste hoogtöö läbiviimine on rahvamajade töö prooviks ja selle töö järgi võib nõukogude valitsus ja partei hinnata rahvamaja juhataja tööd üldse.

Samuti on rahvamajade pidev ülesanne abistada kohalikke nõukogude asutusi nende töös. Praegu käib valdades kibe metsa ülestöötamine ja väljavedu. Et nende suurte ülesannetega toime tulla, tuleb rahvamajade juhatajail see töö oma südameasjaks võtta, läbi viia selgitustööd, korraldada autahvleid, esile tuua parimaid normide täitjaid ja ületajaid ning ergutada mahajääjaid.

Eriliselt tuleb tähelepanu pöörata agrotehniliste teadmiste levitamisele ja süvendamisele talurahva seas. Rahvamajade juures puuduvad põllumajandusringid. Ometi peaksid nad olema igas rahvamajas esikohal. Ka populaarteaduslikke loenguid peetakse liiga vähe, kuigi igas rahvamajas on moodustatud populaarteaduslike loengute lektorite grupid. Näiteks Kambja rahvamajas, kus 9-liikmelisse lektorite gruppi kuuluvad 5 õpetajat, 2 agronoomi ja 2 arsti, pole novembrikuus läbi viidud ühtki populaarteaduslikku loengut. Neid tuleb aga korraldada kavakindlalt.

Talvehooajal töötavad energiliselt isetegevusringid. Ettevalmistused laulupäeva ja üldlaulupeo läbiviimiseks on käimas ja laulupeo kavad teatavaks tehtud. On viimane aeg täie hooga sel alal tööle hakata. Rahvamajadel, kus seni pole organiseeritud laulukoore, tuleb need viibimata organiseerida. Juba töötavad laulukoorid tuleb rakendada eelolevate laulupäevade ja laulupeo repertuaari õppimisele. Ka tuleb teha organiseerimis- ja selgitustööd laulukooride kasvuks. Seni on selleks vähe tööd tehtud. Tartu maakonnas on 10—15 laulujast koosnevaid laulukoore (Rannu, Lohusuu, Aakre, Maarja jt.). See näitab, et kohtadel pole tehtud küllalt selgitustööd laulupäevade tähtsuse üle ega ole kõiki lauluarmastajaid laulukooridesse tõmmatud. 12. üldlaulupeo peakomisjoni korraldusel organiseeritakse Tallinnas jaanuarikuus laulukoori juhatajatele kursused. Rahvamajade juhatajail ja kultuuri-inspektoreil tuleb koha peal läbi viia eeltööd selleks, et kõik töötavate ja organiseeritavate laulukooride juhatajad saaksid nendest kursustest osa võtta.

Rahvamajadel lasuvate suurte ülesannetega tulevad ranvamajade juhatajad toime ainult siis, kui nad rahvamajade juurde tõmbavad tööle aktiivi küla eesrindlikest talupoegadest, maaintelligentsist jne. Paljudes rahvamajades pole aktiiv tööle rakendatud. Näiteks Kudina valla Maarja rahvamajas on küll 12-liikmeline rahvamajanõukogu, kuhu kuuluvad õpetaja, parteiorganisaator, viis teenistujat ja viis talupoega, kuid kuu aja jooksul pole läbi viidud ühtki nõukogu koosolekut. Kindel side rahvahulkadega on rahvamaja töö edu pant.

Rahvamajade töö sisu, tema õige suund, tema töö kvaliteet on samuti sõltuv kõigi nõukogude, partei-, kommunistlike noorte ja ametiühingu-organisatsioonide kaasabist rahvamajadele. Nendel organisatsioonidel ja asutustel tuleb rohkem tähelepanu pöörata rahvamajade tööle, abistades rahvamajade juhatajaid. Valla ja küla täitevkomitee kultuurikomisjonid peavad rahvamajade töö võtma oma südameasjaks. Ainult siis kui kõik nõukogude ja partei- ning kommunistlike noorte organisatsioonid koha peal rahvamajadele väärilist tähelepanu osutavad ja kui rahvamajade juhatajad oma kohustusi tõsiselt võtavad, suudavad rahvamajad muutuda kohapealseiks kultuurikoldeiks, kus toimub rahvahulkade nõukogulik poliitiline kasvatus ja kus areneb nende kultuurilis-kunstiline isetegevus sotsialistliku ühiskonna ehitamise tähe all.

Kolme välisministri nõupidamine

16. detsembril algas Moskvas Suur-Britannia, Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide välisministrite nõupidamine.

Nõukogude Liitu esindab delegatsioon NSVL välisasjade rahvakomissari V. M. Molotovi juhtimisel, Ameerika Ühendriikide — delegatsioon riigisekretäri hr. Byrnesi juhtimisel ja Suur-Britanniat — delegatsioon välisministri hr. Bevini juhtimisel.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

TEATRITEGELASTELE EESTI NSV TEENELISE KUNSTNIKU AUNIMETUSE ANDMISE KOHTA

Eesti teatri 75-aastase kestuse puhul anda suurte saavutuste eest laulukunsti ja lavaloomingulisel alal Eesti NSV teenelise kunstniku aunimetus

1. Karl Otsale
2. Johannes Kaljolale
3. Martin Tarasele
4. Tiit Kuusikule

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees J. VARES
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. TELLING
Tallinn, 17. detsembril 1945

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

SM. VOLDEMAR HAASILE EESTI NSV TEENELISE KUNSTITEGELASE AUNIMETUSE ANDMISE KOHTA

Eesti teatri 75-aastase kestuse puhul anda Voldemar Haasile suurte saavutuste eest kujutava kunsti alal Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees J. VARES
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. TELLING
Tallinn, 17. detsembril 1945

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus

AUTASUSTAMISE KOHTA EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI AUKIRJADEGA

Eesti teatri 75-aastase kestuse puhul autasustada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjadega

1. Erna Lauter-Villmer
2. Leopold Hansen
3. Helmi Einre
4. Olga Krull-Mikk
5. Amalie-Luise Konsa
6. Ants Lauter
7. Lembit Rajala
8. Heino Uuli
9. Andres Särev
10. Priit Nigula
11. Aleksander Randviir
12. Kuut Tarmo
13. Mari Tarmo-Möldre
14. Kaarel Karm
15. Meta Luts
16. August Mihklisoo
17. Boris Blinoff
18. Artur Koit
19. Hugo Schüts
20. Valdo Jürilo
21. Aleksander Helisto
22. Eduard Tinn
23. Leo Kalmet
24. Linda Tubin
25. Arnold Suurorg
26. Leo Martin
27. Valter Soosõrv
28. Aleksander Mägi
29. Aleksander Teetsov
30. Katrin Välbe
31. Kaarel Ird
32. Aleksander Mälton
33. Ida Urbel
34. Eduard Lemmiste
35. Eduard Türk
36. Salme Tamm
37. Zahar Troitski
38. Rasmus Kangro-Pool
39. Johannes Põldroos
40. Paul Rummo
41. Bernhard Hansen
42. Taavet Mutsu

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees J. VARES
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. TELLING
Tallinn, 17. detsembril 1945

Ettevalmistusi NSVL Ülemnõukogu valimisteks

Agitaatorid Tartu Õpetajate Seminarist

Tartu Õpetajate Seminaris võtavad valimiseelsest selgitustööst agitaatoreina osa kõik 4. ja 5. klassi õpilased, kokguarvus 76 inimest. Peale õpilaste on ka peaaegu kõik õpetajad asunud ülelinnalises ulatuses agitatsioonitööle. Iga agitaator on kinnitatud mõne käitise juurde, kust neid vajaduse korral välja kutsutakse. Agitaatorid saavad oma ülesandega hästi hakkama, erilisi raskusi küsimuste selgitamisel pole kellelgi ette tulnud. Seminari direktor sm. Kask peab aga soovitavaks, et käitised teataksid koolile, kuidas üks või teine õpilane agitatsioonitööd teeb, millised puudused esinevad, et saaks nende kõrvaldamiseks samme astuda.

Seminaris endas on agitaatoreiks kõik klassijuhatajad arvult 7, kes selgitavad õpilastele valimismäärust ja Konstitutsiooni. Selgitustunnid olid mõeldud esialgu üks kord nädalas, kuid niüid toimuvad need kaks ja mõnes rühmas isegi rohkem kordi nädalas, olenevalt sellest kui palju küsimusi üles kerkib. Agitatsioonitööst on kaasa haaratud kõik seminari õpilased.

Seminari direktor sm. Kask juhib agitaatorite kollektiivi ülelinnalises ulatuses, peale selle ka omas koolis. Õpetajaile toimuvad järjekindlad seminarid. Viimasel ajal on üle mindud ka juba igapäevastele konsultatsioonidele. Üleskerkivad küsimused arutatakse vahetundidel omavahel läbi ja selgitatakse sm. Kase poolt. Agitaatorid on kõik varustatud vastava kirjandusega.

Seminarides, mis toimuvad ülelinnalises ulatuses sm. Kase juhtimisel, on juba läbi töötatud üheksa peatükki Konstitutsioonist. Järgmises seminaris, mis toimub neljapäeval, 20. dets., alustatakse kümnenda peatükiga.

Valimiseelne selgitustöö Nakkushaiglas

Lina tänavas asuvas nakkushaiglas, mille juhatajaks on dr. L. Krull, tehakse tõhusat selgitustööd NSVL Ülemnõukogu valimisteks. Järjekindlalt korraldatakse haigla personali hulgas valimismääruse ja Stalinliku Konstitutsiooni tundmaõppimist.

Ruumides on üles seatud plakatid ja skeemid, et selgitustööd piltlikuks muuta. Ei puudu ka valimiseelne kirjandus. Siin korraldatakse paranevate haigetega ka vestlusi. Haigetel on mugav, hästi sisustatud punanurk, kus küllaldaselt leidub valimiseelset kirjandust. Punanurgas on organiseeritud konsultatsioonid haigetele valimistega seoses olevais küsimustes. Stalinlik Konstitutsioon annab kodanikele õiguse tasuta arstiabi saamiseks.

Nakkushaiglas on haigete eest hoolitsemisele suurt tähelepanu pühendatud. Dr. Lilli Krull, kes kannab hoolt haigete eest, on kogu meditsiinilist personali ergutanud oma isikliku eeskujuga. Dr. L. Krull on oma haigete lemmik, kes ei säästa oma jõudu ega aega selleks, et vähendada haigete kannatusi. Õrnalt ja sõbralikult hoolitseb ta haigete eest.

Kooskõlastades oma arstitööd ühiskondliku tööga, näitab sm. Krull, kuivõrd truu on nõukogude intelligents oma sotsialistlikule kodumaale, kus kõik tehakse rahva heaks.

N. Profatilov

Rahvamajad valimiseelsel selgitustööl

Rahvamajades on poliitringid rakendunud valimiseelse selgitustöö süvendamisele. Muretsetakse vastavat kirjandust ja viiakse läbi rahvakoosolekuid.

Mäksa Keskrahvamajas on möödunud kuul poliitringi töö olnud üsna hoogne. On korraldatud viis töökoosolekut, kus on õpitud valimismäärust ja Konstitutsiooni. Seinaleht „Uus Rada" käsitleb oma veergudel samuti valimistega seosesolevaid küsimusi.

Otepää Linna Kultuurimajas viiakse valimismääruse õppimine läbi süstemaatiliste iganädalaste loengute näol. Ühtlasi on organiseeritud agitatsioonivõrk, kus iga 40 kodaniku kohta on üks agitaator. Leidub teisigi rahvamaju, kus poliitringid töötavad rahuldavalt. Näiteks Luke rahvamajas on korraldatud vestlusi sise- ja välispoliitilisest olukorrast, õpitakse Konstitutsiooni, NSVL rahvaste ajalugu ja valimismäärust.

Lektoreina esinevad maarahvamajades peamiselt kohalikud õpetajad, EK(b)P ja ELKNÜ organisaatorid ning poliitiliselt teadlikud töötajad.

Sageli saadakse lektoreid ka EK(b)P Tartumaa Komiteelt.

L. Moorats

Teistest vennasvabariikidest

Ukraina taaselustunud kõrgemad õppeasutused

Üleliidulise Kõrgemate Koolide Komitee istungil kuulati ära UNSV RKN juures asuva Kõrgemate Koolide Valitsuse ülema sm. S. M. Buhhalo aruanne.

Kõrgemad õppeasutused Ukrainas olid rängasti kannatanud saksa okupatsiooni läbi. Täielikult oli laastatud mäeinstituut Dnepropetrovskis, Kiievi toiduainetetööstuse tehnoloogiline instituut, Kiievi ülikooli peahoone ja teisigi kõrgemaid õppeasutusi.

Paljusid neist on õnnestunud uuesti üles ehitada ja praegu käib Ukrainas õppetöö juba 152 kõrgemas õppeasutuses (enne sõda oli siin 164 kõrgemat õppeasutust). Kapitaalremondi on saanud Harkovi ülikooli keemiahoone, Odessa pedagoogikainstituudi ja Lvovi ülikooli hooned.

Praegu õpib Ukraina kõrgemais õppeasutusis ümmarguselt 98 000 üliõpilast. Esimesele kursusele on vastu võetud üle 30 000 isiku. Pealeselle on vanemaile kursusile juurde tulnud 10 000 üliõpilast demobiliseeritute ja reevakueeritute hulgast. Loodetakse, et järgmisel õppeaastal saavutab õpihimuliste kontingent sõjaeelse taseme.

O. E. Gaivoron, Kazahstani tehase treial täidab normi 300—350-protsendiliselt.

Ehitused puidumaterjalita

Kiiev, 14. 12. (TASS). Odessas lõppesid tehniliste teaduste kandidaadi sm. Tupolevi süsteemi teokarbilademete massist katusematerjali ja õhukeste seintega võlvide ehituste rakendamise katsed.

Katusematerjali ja võlvide konstruktsioon on teostatud elumajadel betoonvormkatteta ja puiduta. Iga maja puhul olenevalt selle suurusest, on puidumaterjali kokkuhoid 10—15 m³.

20 meetri pindalaga teokarbilademete massist võlvid näitasid katsetel suurt vastupidavust, kandes välja üle 16-tonnise koormise.

Nagu teatati TASS-i kirjasaatjale Ukraina NSV RKN juures asuvast arhitektuurivalitsusest, avavad Tupolevi edukad katsed suuri perspektiive taastamistööde kiirustamiseks metsavaestes rajoonides.

Arvestades Tupolevi ettepaneku suurt efektiivsust, töötab maaehituspeavalitsus välja rea kolhoosnike majade projekte, millised majad ehitatakse ainult teokarbilademete materjalist.

Põletamata katusekivid

Kiiev, 14. 12. (TASS). Odessa oblasti ehitusmaterjalivalitsuse peainsener sm. Potštar tegi ettepaneku võtta tarvitusele katuste katmiseks põletamata katusekivid, mille koosseis on 75% savi ja 25% kivisõepigi ja bituumenit. Kogu mass pressitakse kuumendatud seisukorras ja selle järel kasutatakse ehituste katusematerjali.

Massi kuumendamiseks kulutatakse 7 korda vähem kütet kui harilike pottsepakatusekivide põletamisel.

Uue katusematerjali katsetamine andis väga positiivseid tulemusi 140 katusekivil, mis on seisnud katusel 8 kuud. Ei ilmnenud mingeid muudatusi.

Põletamata katusekivide tootmist katsetakse toimetada Donbassis, kus on küllaldaselt kivisõepigi.

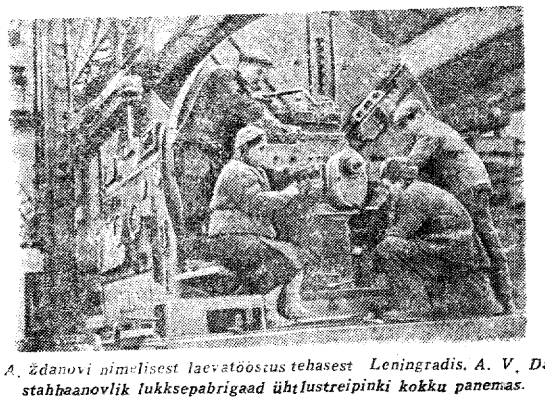

A. A. Ždanovi nimelisest laevatööstus tehasest Leningradis. A. V. Davõdovi stahhaanovlik lukksepabrigaad ühtlustreipinki kokku panemas.

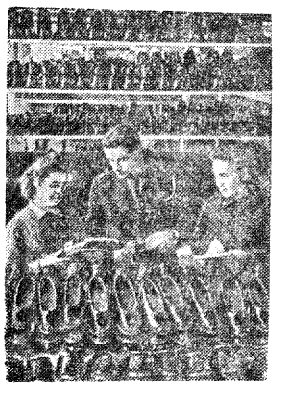

Riia taastatud kummitehase „Punane Quadrat" kalossiosakonnas.

Teeparandusmasinate tootmine Uuralis

Tšeljabinsk, 14. 12. (TASS). Koljustšenko-nimeline tehas hakkab edukalt valmistama täiendatud teeparandusagregaatide komplekte. Tehase töökodades on valmistatud esimesed asfaltbetooni segamise masinad ja 10-tonnise mootor-teerulli mustereksemplarid. Segamismasina igapäevane tootmisvõimsus on 50 tonni asfaltbetooni. Varsti valmib haaratsite prooviekseplaride partii.

Teeparandusmasinate massiline tootmine algab uuel aastal.

Vagunitehas Engelsi linnas

Engelsi linnas ehitatakse vagunitehast. Avatud on vagunimonteerimis-, sepatöö- ja instrumentaalosakond. Novembrikuus lasti välja esimesed 25 vagunit ja 200 vagunile tehti kapitaalremonti.

1946. a avatakse tehase peaosakonnad.

Konsultatsioon valijatega

NSVL valimismäärus küsimustes ja vastustes

Küsimus: Mis tähendab üldine valimisõigus?

Vastus: See tähendab, et valimistest võtavad osa kõik kodanikud, kes on jõudnud teatud vanaduseni, väljaarvatud nõdrameelsed ja need, kes kohtulikult on karistatud valimisõiguse äravõtmisega.

NSV Liidu Konstitutsiooni § 135 ütleb:

„Saadikute valimised on üldised: kõigil NSV Liidu 18-aastaseks saanud kodanikel, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, kindlast elukohast, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisusest ja endisest tegevusest on õigus osa võtta saadikute valimisest ja olla valitud, välja arvatud nõdrameelsed ja isikud, kes kohtu poolt on süüdi mõistetud valimisõiguste äravõtmisega."

Stalinliku Konstitutsiooni § 122 kriipsutab alla naistele võrdsete õiguste andmist meestega kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondliku elu aladel.

Konstitutsiooni § 123 kindlustab NSV Liidu kodanikele võrdõiguse, hoolimata kui igasugust rassilist või rahvuslikku seaduse täie rangusega igasuguseid õiguste kitsendamisi või ühede või teiste kodanike otseste või kaudsete eesõiguste maksmapanekut teistega võrreldes, sõltuvalt nende rassilisest kuuluvusest, samuti kui igasugust rassilist või rahvuslikku eraldamist, viha ja põlguse jutlustamist.

Ka kodanlike maade põhiseadused deklareerivad üldisi valimisi, tegelikult aga ükski kodanlik konstitutsioon ei tunne tõeliselt üldisi valimisi. Üldine valimisõigus kodanlikes maades on tavaliselt piiratud igasuguste reservatsioonidega, mitmesuguste kitsendustega. Nii terves rea maades ei ole naistel valimisõigust — ligi pool riigi elanikkonnast on seega jäetud valimisõigusest ilma. Tavalisiks valimisõiguse piiramise vormideks kodanlikes maades on hariduslik ja varanduslik tsensus, kohapaiksuse nõue jne. On selge, et niisuguses olukorras ei saa juttugi olla üldisest valimisõigusest. Kodanlus ei sea sisse üldist valimisõigust seepärast, et ta kardab rahvahulki — töölisi ja töötavaid talupoegi, kes valimistest osavõtmist võivad ära kasutada kodanluse vastu.

Nõukogude võimu ja sotsialismi täieliku võidu tingimustes on üldine valimisõigus üks võimsamaid abinõusid rahvahulkades osavõtmiseks riigi valitsemisest, rahva tahte avaldamiseks, ühiskondliku kontrolli teostamiseks mitmesuguste riiklike asutuste tegevuse üle.

Küsimus: Mis tähendab otsene valimisõigus?

Vastus: Stalinlik Konstitutsioon määrab kindlaks otsese valimisõiguse, s. o. niisuguse valimiskorra, kus valijad ise vahetult valivad saadikuid.

Sm. Molotov kõneleb otsesest valimistest järgmiselt:

„Otsesed valimised tõstavad nõukogude organite autoriteedi veel kõrgemale ja tugevdavad veel enam nende sidet töötava rahva laiade hulkadega. Töölised ja talupojad tunnevad oma esindajaid paremini — mitte ainult rajoonis ja oblastis, vaid ka Nõukogude riigi keskorganeis on nendega veel vahetumalt seotud, ja sellega peab nõukogude võimu organite töö tõusma veel kõrgemale astmele."

Stalinliku Konstitutsiooni järgi valivad valijad Ülemnõukogu — kõrgeima riigivõimu organi — vahetult. Igas külas, kolhoosis, igas vähemaski linnas ei tarvitse saadikud valida mitte valijamehi vaid hääletavad otse saadikute eneste kohta. Iga valija, kes elab valimisringkonnas, hääletab ühe ülesseatud kandidaadi poolt. Kui kandidaat saab absoluutse häälteenamuse (s. o. enam kui poole kõigist äraantud häältest) siis on ta valitud.

Küsimus: Mis tähendab ühtlane valimisõigus?

Vastus: Ühtlane valimisõigus tähendab, et igal valijal on kõikide teiste valijatega ühtlane hääl, et igal valijal on üks hääl, et kõik kodanikud võtavad valimistest osa ühtlaseil aluseil ning ühelgi valijal pole teiste valijate ees mingisuguseid eesõigusi.

Ühtlast valimisõigust kuulutavad jällegi ka mõned kodanlikud põhiseadused, kuid tegelikult nendes riikides ühtlast valimisõigust ei ole. Võtame näiteks Inglismaa valimissüsteemi. Kodanik hääletab kõigepealt oma elukoha järgi. On samal kodanikul ka kuskil mujal valimisringkonnas äriruum, siis omab ta õigust selles ringkonnas veel kord hääletada. Omab sama kodanik aga ka ülikooliharidust, siis on tal hääleõigus ka ülikooli valimisringkonnas. On arusaadav, et selline süsteem kapitalistlikus ühiskonnas on jällegi jõukate kihtide huvides. Terves reas kapitalistlikes maades kujundatakse valimisringkonnad selliselt, et nad ei saa kuidagi olla võrdõiguslikud: suurema elanike arvuga ringkonnad valivad vähem saadikuid, vähema elanike arvuga valimisringkonnad aga suhteliselt rohkem. Selline „valimisgeograafia" on jällegi vajalik selleks, et vähendada selliste valimisringkondade kaalu, kus elavad enamikus töölised, töötavad kihid.

Nõukogude valimissüsteem kindlustab tõelise valijate ühtluse, tagab tõesti ühtlase valimisõiguse. See väljendub kõigepealt selles, et Liidu Nõukogu valitakse NSV Liidu Konstitutsiooni § 34 alusel NSV Liidu kodanike poolt valimisringkondade järgi, kusjuures kõik valimisringkonnad on omavahel ühtlased —iga valimisringkond koostatakse põhimõttel — 300 000 elanikku ringkonda, ja iga ringkond saadab Liidu Nõukogusse ühe saadiku. Valimisõiguse ühtlus Rahvuste Nõukogu valimistel avaldub selles, et kodanikud valivad Rahvuste Nõukogusse ühtlasil aluseil 25 saadikut iga liiduvabariigi poolt, 11 saadikut iga autonoomse vabariigi poolt, 5 saadikut iga autonoomse oblasti ja 1 saadiku iga rahvusliku ringkonna poolt.

Valijail on võrdsed õigused valida ja olla valitav sõltumata nende sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisundist ja tööalast. Töölised, talupojad, teenistujad ja haritlaskond võtavad valimistest osa ühtlasil aluseil.

Ühtlases valimisõiguses väljendub eriti ilmekalt nõukogude Konstitutsiooni sügav demokratism.

Õpetajate ja maaintelligentsi ülesanded valimiseelses selgitustöös

J. Nuut, Eesti NSV hariduse rahvakomissar

NSVL Ülemnõukogu valimisteni on jäänud vähem kui kaks kuud. Kõikjal käivad hoogsad ettevalmistused selleks suursündmuseks meie riigi elus. Ka Nõukogude Eestis on moodustatud ja juba tõsisele tööle asunud valimiskomisjonid, kuhu on koondatud meie töötava rahva silmapaistvamad inimesed — seltsimehed, kelledele usaldame valimiste õige ja eduka korraldamise. Valimisi õigesti korraldada — see tähendab kindlustada, et Stalinlikus Konstitutsioonis ja valimismääruses ettenähtud kord leiaks täpset täitmist ja et kodanike õigused valimistel oleksid igati kaitstud. Valimisi edukalt korraldada — see tähendab hoolitseda kogu jõuga selle eest, et eranditult kõik hääleõiguslikud nõukogude kodanikud tuleksid valimiskastide juurde, et valimised kujuneksid kogu rahva jõuliseks tahteavalduseks, tõendades nõukogude sotsialistliku ühiskonna vankumatut otsust rajada endale õitsev elu Lenini-Stalini võiduteel.

NSVL Ülemnõukogu on Nõukogude Liidu kõrgeim riigivõimuorgan. NSVL Ülemnõukogu saadikud, olles valitud nõukogude rahva poolt tõelise ning järjekindla rahvavalitsuse põhimõtteil, üldisel, otsesel, ühetaolisel ja salajasel hääletamisel, on täievolilised rahvaesindajad sõna õige täisulikumas mõttes. Ühelgi teisel maal ei saa parlamendi liikmed tugineda säärasel otsesel kujul täielikult rahvahulkade tahtele, nagu see sünnib Nõukogude rahvavõimu süsteemis, sest kodanliku demokraatia maades on parlamendi saadikud ikkagi sunnitud täitma mitte rahvahulkade, vaid valitsevate kapitalistlike rühmituste tahet. Seda tõendavad veenvalt ka tänapäeva kogemused välismaal.

Ülemnõukogu valimistel Nõukogude Liidus on järelikult erakordselt suur tähtsus kogu meie rahva elus. Sääraseid suuri üritusi teostab nõukogude rahvas organiseeritult ja ühtlasi pidulikult. NSVL Ülemnõukogu valimiste päev on kogu rahva rõõmupäevaks, kus toimub meie hiiglaslike jõudude kokkuvõtlik ülevaatus. Hoogsa töösaavutuste tõstmisega, kõiki haarava sotsialistliku võistlusega kõigil meie tootmisaladel tähistame lähenevat valimiste päeva. Mitte erakondadevaheline metsik kisklemine, vaid monoliitne ühinemine pingeliseks loovaks tööks suure sotsialistliku Isamaa kasuks on nõukogude inimeste lipukirjaks valimiseelsel perioodil. Tahame elada vabade, eesrindlike inimestena, tahame anduda ennastsalgavale üldkasulikule tööle, olles valmis kaitsma Lenini-Stalini lipu all kättevõidetud vabadust ja saavutusi iga vaenlase vastu, — selle tõotusega südameis läheme valimiskastide juurd, selle tõotuse teeme kuuldavaks kogu maailmale valimistulemustega, saates töötajate parimad pojad NSVL Ülemnõukogusse teostama kõrgeimat riigivõimu.

On endastmõistetav, et valimiste ettevalmistamine, kogu töötava rahva täielik lülitamine teadlikuks valimistest osavõtuks nõuab põhjalikku organiseerimistööd, nõuab selgitustööd rahvamassides. Eriti suur tähtsus on selgitustööl Nõukogude Eestis kui noores Nõukogude liiduvabariigis, kus leidub kodanikke, kes ei tunne veel kõiki oma õigusi ja kohustusi. Selle selgitustöö läbiviimine langeb esijoones neile seltsimeestele, kes oma silmaringi ja võimete poolest teistest paremini on ette valmistatud nõukogude korra ja nõukogude seaduste õigele mõistmisele. Kogu nõukogude aktiiv kohtadel, kõik, kes on eesrindlikumad meie töötajate ridades, ja kes täie teadmisega tunnevad oma vastutust töötajate heaolu eest, rakenduvad valimiseelsele selgitustööle. Eriti tähtis osa langeb seejuures meie haritlaskonnale, eeskätt aga kooliõpetajaile ja maaintelligentsile, meditsiinilistele töötajaile, agronoomidele, insener-tehnilisele personalile masina-traktorijaamades jne., samuti kõigile teenistujaile nõukogude asutustes. Nõukogude Eesti progressiivne haritlaskond, kes põlvneb töötava rahva seast kõige otsesemas mõttes ja kellel rahvahulkade huvid on südamelähedased, võtab endale ülesandeks laialdase selgitustöö abil täie innuga kaasa aidata Ülemnõukogu valimiste eeskujulikuks kordaminekuks.

Selgitustöö teostamine eeldab, et selgitaja ise oleks täiesti teadlik kõigist küsimustest, mis arupärijail võiksid tekkida. Neid küsimusi on palju, nagu me teame. Nad haaravad laia ala, alates üksikasjadest valimisõiguse ja kandidaatide ülesseadmise, hääletamistoimingu ja häältelugemise kohta kuni sügava põhimõttelise tähtsusega küsimusteni nõukogude demokraatia iseloomust, erakondade võitluse puudumise põhjustest, Ülemnõukogu struktuurist ja võimust, Nõukogude Eesti õigustest liiduvabariigina jne. Iga nõukogude haritlane peab võimeliseks osutuma siiralt, selgelt ja tõetruult vastama neile täiesti õigustatud küsimustele. Järelikult iga kooliõpetaja, arst, agronoom, insener, tehnik või kes ta ka oleks oma erialalise kutse poolest, peab olema varustatud põhjalike teadmistega Nõukogude riigi elu põhialustest. Igas tähtsamas keskuses, raamatukogus, nõukogude asutuses või parteiorganisatsioonis on aktiivile kättesaadav vastav kirjandus; arvesse tulevad seejuures esijoones Stalinliku Konstitutsiooni tekst, valimismäärus, ÜK(b)P ajaloo lühikursus (12. peatükk) ja seltsimees Stalini aruanne 25. novembril 1936. a. „NSVL Konstitutsiooni projektist". Selgekujulises ja tabavas keeles on neis dokumentides väljendatud võiduka töörahva püüded ja eesmärgid, saavutused ja sihtjooned, nõuded ja otsused. Igale edumeelsele inimesele, kes peab lugu ausast tööst, kes hindab kultuuri ja majanduslikku õitsengut, kes vihkab ekspluatatsiooni ja röövsõda, kes armastab oma rahvast ja tahab oma lastele kindlustada haridust, kultuuri ja inimväärset elu, selgub sealt, millistele õilsatele eesmärkidele on rajatud nõukogude rahva kangelaslik võitlus tagurluse ja pimeduse vastu. Ja iga aus Nõukogude Eesti haritlane, kes ei või leppida ega leppigi kõrvaltvaataja osaga, vaid tahab täie jõuga oma käed külge panna nõukogude rahva sangarlikus, uut maailma ülesehitavas töös, rakendub täie tõsidusega valimiseelsele selgitustööle.

Et just maaintelligentsi osatähtsus valimiseelses töös on eriti suur, see peaks olema selge. Just maal on haritlase eeskuju, haritlase selgitav sõna suure mõjuga. Kooliõpetaja, agronoom jne. on autoriteetsed inimesed oma igapäevases tegevuspiirkonnas, sest nende viljakat tööd hindab talumees. Elav ja õige sõna lugupeetud kaaskodaniku suust on teretulnud igas külas, igas talus. Elaval bolshevistlikul sõnal on suur kasvatav mõju, ja säärased suursündmused, nagu seda on NSVL Ülemnõukogu valimised, peavadki tõhusalt kaasa aitama Eesti töötavate hulkade nõukogulikule kasvatamisele.

Valimiseelne selgitustöö peab karastama meie eesrindlikke inimesi, peab mobiliseerima ja aktiviseerima järjest uusi ja tublimaid jõude nõukogude inimeste suurearvulistes ridades, haarama ja koondama kõiki töötajaid võitluseks meie suure sotsialistliku isamaa hüvanguks.

Haritlaste valimiseelne töö ei tohi kujuneda lihtsaks vormi täitmiseks, see ei tohi ka piirduda üksnes kuivade ettekannetega ametlikult kokkukutsutud koosolekuil. Ei! Pidevat valimiseelset selgitustööd tuleb haritlaste aktiivil teha kõikjal, kus ta inimestega kokku puutub, kus ilmneb, et on küsimusi, mis vajavad täielikku valgustamist. Samuti ei tohi haritlaskond unustada, et nende oskused on hädavajalikud ka puhttehnilise abi näol valimisnimekirjade koostamisel, valimisruumide maitsekal kaunistamisel, valimiskomisjonide igasugusel abistamisel jne. Tööd on palju ja on vaja selle töö tegijaid, kes sooja südamega aitavad seda tööd teha.

NSVL Ülemnõukogusse valib nõukogude rahvas seltsimehed, kes tahavad ja suudavad kindlustada meie maa kiiret taastamist ja eelseisva suurejoonelise rahvamajandusplaani täitmist, kes kindlustavad meie järjekindlat arengut kõigil hariduse ja kultuuri aladel, kes tagavad Nõukogude Isamaa vankumatut kaitset iga liiki vaenlaste vastu ja ühtlasi rakendavad kogu oma jõu rahu kindlustamiseks maailma rahvaste vahel. Sellest peab teadlikuks saama iga hääleõiguslik kodanik. Selle selgitamises peitub meie valimiskampaania põhiline ülesanne.

Õpetajaskonna ja kogu maaintelligentsi auülesandeks on viia see arusaamine valimiste eesmärkidest ja valimiste tähtsusest töötajate laiade hulkadeni. See ülesanne on meile täiesti jõukohane ja selle me täidame! Eesti progressiivne haritlaskond tahab oma traditsioonide kohaselt olla esiridades võitluses Nõukogude Eesti õnneliku tuleviku eest.

Otepää kultuurielu keskus

Otepää linna kultuurimajas algasid kõik isetegevusringid sügishooajatööd täie innuga. Peamiseks ja esimeseks tööks oli Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 28. aastapäeva pidustuste läbiviimine.

Kultuurimaja juures seni tegutsenud naiskoor moodustati ümber segakooriks, mille koosseis uuenes peaaegu täiesti. Kuigi koorijuhil sm. A. Krentsil tuli selleks palju vaeva näha, viis ta siiski laulukoori sellise tasemeni, et koor võis juba Oktoobripidustustel esineda ja otepäälastele uusi laule pakkuda. Praegu tegeleb laulukoor ENSV 12. laulupeo laulude õppimisega.

Näitering kandis Oktoobripidustustel ette kolm lühinäidendit.: „Ülesanne täidetakse", „Surmasuus" ja „Algame uuesti". Nende lavaküsimuse eest hoolitsesid kunstiline juht sm. Otsason ja näitejuht sm. Paap.

Kultuurimaja rahvatantsuring sm. E. Saure juhtimisel on teinud paari viimase kuuga palju tööd. Nii on õpitud selgeks kümme rahvatantsu.

Kultuurimaja deklamaatoritel on varuks esinemisteks terve rida luuletusi, — J. Semperi, J. Kärneri, A. Kaalu jt. loomingust.

Äsja alustas tegevust ka vene keele õpiring sm. R. Saarniidu juhatusel.

Poliitharidusring sm. K. Mälk'i juhtimisel on korraldanud kogu linna elanikkonnale iga kuu vähemalt kaks poliitilist loengut, millede hulgas viimaseina käsitleti teemasid: „Miks peame tegelema poliitikaga" ja „Nõukogude riigi võimsus" ning kus selgitati NSVL Konstitutsiooni ja Ülemnõukogu valimiste määrust.

Kui poliitringi tegevus oli seni veel algastmes ja õieti välja kujunemata, siis nüüd, alates detsembrikuust, korraldatakse pidevalt neli loengut kuus. Poliitringi liikmeks astus esimesena Otepää linna keskkooli õpetajaskond kogu koosseisus. Poliitloengutel on tõhusalt kaasa aidanud parteiorganisaator sm. A. Põim.

Puhkpilliorkester sm. R. Markuse ja keelpilliorkester sm. J. Sisovi juhtimisel on tõusmas ümbruskonna parimate hulka.

Kultuurimaja juures on avatud lugemislaud, kus on saadaval mitmesugust kirjandust ja peaaegu kõik ilmuvad ajalehed. Samas töötab ka umbes 1000-köiteline raamatukogu sm. M. Selge juhatusel. Ei puudu ka hästikorraldatud punanurk, mis on üks eeskujulikumaid linnas ja kogu ümbruskonnas.

Kord kuus ilmub kultuurimaja seinaleht „Linna Hääl".

J. J.

Torma rahvamaja täidab ülesandeid

Torma rahvamaja kuulub Tartumaa paremate rahvamajade hulka. Enamike sügispõllutööde lõppemisega sai rahvamaja alustada elavamat tegevust. Töötavad näite-, laulu-, poliit-, põllumajandus-, rahvatantsu- ja spordiring. Moodustamisel on puhkpilliorkester. Huvi ja armastusega tegeleb muusika alal sm. O. Kask. Vilunud muusikamehena ja hea organisaatorina organiseeris ta lühikese ajaga laulukoori, mille liikmete arv on tõusnud 36-ni. Näitering teeb järjekindlat tööd K. Viigi juhtimisel. Üheks paremini ettekantud näidendiks oli „Orduaja lõpp", millega kavatsetakse külla minna Avinurme.

Rahvamaja raamatukogu sisaldab ligikaudu 1400 köidet. Keskraamatukogust laenutatakse raamatuid Võtikvere haruraamatukogusse. Lähemal ajal kavatsetakse Tormas avada teine rahvamaja Sätsuveres. Siis saab ka sinna oma raamatukogu. Punanurk on sm. E. Kommussari poolt maitsekalt dekoreeritud. Lugemislauas ei puudu ajakohane propaganda- ja ajakirjandus.

Rahvamajal on tihe side Torma Mittetäieliku Keskkooliga ja selle õpetajatega. Direktor Koppeli enda kaastegevusel ja algatusel on õpilased sageli esinenud nii sõnaliste kui ka muusikaliste ettekannetega.

Poliitilistel teemadel on kõnelnud valla täitevkomitee esimees sm. Kirss.

Üldiselt on aga, nagu mainib rahvamaja juhataja sm. Luigand, täitevkomitee seni rahvamaja tegevusest vähe huvitatud. Rahvamajadele pole talveks küllaldaselt küttepuid hangitud. Et rahvamaja takistamatult saaks tegutseda oma suurimal tööperioodil — talvel, tuleb täitevkomiteel viivitamatult see puudus kõrvaldada.

Praegu on rahvamaja ümber koondunud aktiivil aktuaalseks tööks NSVL Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamine.

E. Laul.

Alatskivi kultuurikomisjoni tööst

Alatskivi valla täitevkomitee alaline kultuurikomisjon moodustati ja algas tegevust märtsi algul 1945. Selle aja jooksul on nimetatud komisjonis tehtud küllaltki tõhusat tööd. On organiseeritud kunstilise isetegevuse rühmad ja õpiringid niihästi poliithariduse kui ka populaarteaduse alal. Kunstilise isetegevuse ringide kaasabiga ja asutuste ning organisatsioonide kaasatõmbamisega on pühendatud erilist tähelepanu tähtpäevade väärikale pühitsemisele. Nii on suuremad pidustused korraldatud 1. mail, ENSV 5. aastapäeval, Alatskivi valla fashistlikest okupantidest vabastamise 1. aastapäeval ja Oktoobrirevolutsiooni aastapäeval. Eesti NSV Nõukogude Liitu vastuvõtmise aastapäeval korraldas kultuurikomisjon Alatskivi lossi looduslikult ilusas pargis laulupäeva, millest võtsid osa ka mitmed ümbruskonna vallad. Oktoobrirevolutsiooni 28. aastapäeva puhul korraldati muude pidustuste kõrval koos valla keskraamatukoguga raamatu- ja kunstinäitus. Näitusel oli esitatud Nõukogude Eesti trükitooteid kõigilt aladelt ning üle 60 maali kultuurikomisjoni aktiivse liikme kunstnik Julius Klaose töödest. Esitatud olid õlimaalid, mitmesugused akvarellid, söe-, pliiatsi- ja sulejoonised ning karikatuure. Näitus leidis rohket külastamist ja teda võib pidada maaoludes küllaltki õnnestunuks.

Pidustustest saadud sissetulekuist on komisjonil moodustatud fond kultuuriasutuste toetamiseks. Fondist on antud toetussummasid koolidele hoonete remontimiseks, orkestrile pillide parandamiseks, punanurga sisustamiseks ja sõjaväelaste perekondade abistamiseks. Koos valla keskraamatukoguga on sisustatud punanurk ja antakse välja seinalehte „Raamat on relv", millest on ilmunud seni 9 numbrit. Komisjon on abistanud ka kultuuriasutuste töötajaid nende eluoluliste tingimuste parandamisel.

Komisjoni koosolekuil on kuulatud kultuuriasutuste juhatajate aruandeid nende töö kohta. Praegu on tähtsamate ülesannetena käsil valimiseelne selgitustöö. Külanõukogude kultuurikomisjonide moodustamisega on valla kultuurikomisjon võtnud endale suuremaks ülesandeks nende töö koordineerimise, keskse juhtimise ja kontrolli, et nendega üksmeelselt ja sihikindlalt töötada Nõukogude Eesti kultuurilisel ülesehitamisel.

P. Koppel

NSV Liit — tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik

Suurim nõukogude luuletaja Vladimir Majakovski kirjutas õigustatud uhkusega oma võimsa nõukogude kodumaa kohta kuulsais „Värssides nõukogude passist":

„Te lugege
kadedalt —
kodanik ma
Nõukogude võimsa Liidu."

Uhkustunne oma sotsialistliku riigi üle, esimese tööliste ja talupoegade riigi üle maailmas, valdab kogu paljumiljonilist nõukogude rahvast. Nõukogude rahva suurimate, ajaloos enneolematute lahingute päevil saksa fashistlike bandiitidega kutsus sügav patriotism nõukogude inimesi kangelastegudeks kodumaa auks. Nõukogude inimeste armastus ja ustavus oma sotsialistliku riigi vastu on piiritu. Need tunded tulenevad teadmisest, et Nõukogude riik on esmaskordselt inimkonna ajaloos ellu rakendanud parimate inimeste suure unistuse — sotsialismi, on loonud ääretu avarad perspektiivid rahva kõigi loovjõudude, kõigi annete õitsenguks, on kaotanud inimese ekspluateerimise inimese poolt.

Kõneldes Nõukogude Liidu Konstitutsiooni, võidule tulnud sotsialismi Konstitutsiooni projektist, märkis Nõukogude riigi võitude suur organiseerija seltsimees Stalin: „Meeldiv ja rõõmustav on teada, mille eest heitlesid meie inimesed ja kuidas nad saavutasid maailma-ajaloolise võidu. Meeldiv ja rõõmustav on teada, et veri, mida meie inimesed rohkesti on valanud, ei ole valatud asjata, et see on tulemusi annud."

Rahvahulkade õnne eest peetud kangelasliku revolutsioonilise võitluse tulemuseks on maailma esimene tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik, mis on sündinud Oktoobrirevolutsiooni ajaloolistes tormides, karastunud võitlustes interventidega ning stalinlike viisaastakute kestel ja näidanud kogu maailma ees oma ületamatut võimsust ägeda võitluse päevil fashistlike röövvallutajate vastu.

Noteerides täpselt sotsialismi maailma-ajaloolisi võite NSV Liidus, märgib Stalinlik Konstitutsioon, et „Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik".

See tähendab, et nõukogude ühiskonnas ei ole vastuolulisi võitlevaid klasse, et Nõukogude riigis on ekspluateerivad klassid likvideeritud, et jäädavalt on kaotatud kapitalistlikule süsteemile omane ühiskonna jagamine ekspluateerijaiks ja ekspluateeritavaiks. Kaks sõbralikku klassi, tööliste ja talupoegade klass, millel on ühtsed huvid ning sihid, loovad ühes nõukogude haritlaskonnaga demokraatlikult organiseeritud valimiste teel kõik riigivõimu-organid. Ei ole ega või olla mingit vaenu nende oma õnnelikku sotsialistlikku elu ehitavate klasside vahel, sest töölisi ja talupoegi seob sügav moraalne-poliitiline ühtsus.

Proletariaadi suur juht Vladimir Iljitsh Lenin rõhutas Karl Marxi õpetust rikastades ja edasi arendades tööliste ning talupoegade tiheda liidu tarvilikkust, sellise liidu, milles leiab oma konkreetse avalduse kõige eesrindlikuma ühiskondliku klassi — töölisklassi diktatuur, NSV Liidus on töölisklassi diktatuur, mis tugineb kõigi töötajate toetusele, Lenin-Stalini partei juhtimisel viinud suurimate Nõukogude riigi, nõukogude korra maailma-ajalooliste võitudeni. Alatiseks vabanenud ekspluateerimisest ja oma saatuse täieõiguslike peremeestena ei meenuta suure sotsialistliku riigi töölised ning talupojad millegagi neid ekspluateeritavaid, viletsuse ja kapitalisti ning mõisniku poolt rõhutavaid töölisi ja talupoegi, kes moodustavad töötajate põhilise hulga kapitalistlikes maades.

„Võtame näiteks NSV Liidu töölisklassi. Teda nimetatakse sageli vana mälestuse järgi proletariaadiks. Kuid mis on proletariaat? Proletariaat on klass, kellel ei ole tootmisvahendeid ega -abinõusid niisuguses majandussüsteemis, kus tootmisvahendid ja -abinõud kuuluvad kapitalistidele ja kus kapitalistide klass ekspluateerib proletariaati. Proletariaat, see on klass, keda kapitalistid ekspluateerivad. Kuid meil on kapitalistide klass, nagu teada, juba likvideeritud, tootmisvahendid ja -abinõud on kapitalistidelt ära võetud ja üle antud riigile, mille juhtivaks jõuks on töölisklass. Järelikult ei ole enam kapitalistide klassi, kes võiks töölisklassi ekspluateerida. Järelikult ei puudu meie töölisklassil tootmisvahendid ja -abinõud, vaid vastupidi, ta valdab neid ühes kogu rahvaga. Aga kui ta neid valdab ja kapitalistide klass on likvideeritud, siis on kõrvaldatud igasugune võimalus töölisklassi ekspluateerimiseks. Kas võib peale seda meie töölisklassi nimetada proletariaadiks? On selge, et ei või. Marx ütles: Selleks, et proletariaat end vabastaks, peab ta kapitalistide klassi purustama, kapitalistidelt tootmisvahendid ja -abinõud ära võtma ja hävitama need tootmistingimused, mis sünnitavad proletariaati. Kas võib ütelda, et NSV Liidu töölisklass need oma vabastamistingimused juba on teostanud? Tingimata võib ja peab ütlema. Aga mida see tähendab? See tähendab, et NSV Liidu proletariaat on muutunud täiesti uueks klassiks, NSV Liidu töölisklassiks, kes on hävitanud kapitalistliku majandussüsteemi, on kindlustanud tootmisvahendite ja -abinõude sotsialistliku omanduse ja suunab nõukogude ühiskonda kommunismi teed mööda" (Stalin).

Hoopis teissugune kui kapitalistlikes maades on nõukogude talupojaklass. On siirdunud kaugesse minevikku vana, enne-revolutsiooniaegne armetu küla. On ammu siirdunud minevikku endine, enne-revolutsiooniaegne talupoeg, keda halastamatult rõhusid mõisnikud ja kulakud. „Niisugust talurahvast meil enam ei ole," rääkis seltsimees Stalin. „Meie nõukogude talurahvas on täiesti uus talurahvas. Meil ei ole enam mõisnikke ega kulakuid, kaupmehi ega liigkasuvõtjaid, kes võiksid talurahvast ekspluateerida. Järelikult on meie talurahvas ekspluateerimisest vabastatud talurahvas." Nõukogude talurahvas töötab kõige eesrindlikuma põllumajandustehnika alusel. Põldudel töötavad võimsad traktorid ja kombainid. Helge ning jõukas elu on asunud ruumikaisse ja nägusaisse talumajadesse, kaunisse lugemistubadesse ning külaklubidesse. Nõukogude küla ühes tema üha kasvava majandusliku võimsusega on määratu suur tegur suure sotsialistliku NSV Liidu riigi õitsengu alal.

Koos tööliste ja talupoegadega ehitab aktiivse ning täieõigusliku kaastöölisena meie sotsialistliku kodumaa elu ka nõukogude haritlaskond. Viimane on oma rõhuvas enamikus võrsunud töötava rahva ridadest ja erineb järsult kapitalistlike maade haritlaskonnast, kes „pidi teenima rikkaid klasse, sest tal ei olnud teist väljapääsu" (Stalin). Nõukogude haritlaskond pühendab kõik oma teadmised, oma mõistuse ja kogemused töötava rahva ning Nõukogude riigi huvide teenindamisele.

Nõukogude teadlased, konstruktorid, kirjanikud, kunstnikud, arstid ja õpetajad töötasid fashistlike rüüstajatega peetud vihaste heitluste päevil, raskeis sõja aja tingimustes ennastsalgavalt rinde abistamiseks, viisid edasi teadust ning kultuuri.

Nõukogude riik on tõeline rahvariik. Nõukogude võim on tõeline rahvavõim. Töölised, talupojad ja haritlaskond lähevad Üleliidulise Kommunistliku (bolshevike) Partei juhtimisel julgesti võidule, suurendades väsimatult oma sotsialistliku riigi võimsust, tugevdades maailma kõige demokraatlikuma riigi — NSV Liidu võimsust.

Suurest Isamaasõjast veel enam karastatuna ja tugevnenuna väljatulnud NSV Liit — tööliste ning talupoegade sotsialistlik riik — demonstreerib kogu maailma ees nõukogude demokraatia võitmatust.

„Meie läheme vastu NSVL Ülemnõukogu uutele valimistele. Uued üldised valimised toimuvad pärast kõiki Nõukogude riigi katsumusi Suures Isamaasõjas. Meie rahvas tuleb valimiskastide juurde nende aastate jooksul kogutud määratu suurte poliitiliste kogemustega, olles palju läbi mõtelnud oma kodumaa saatusest, sündmustest Euroopas ja kogu maailmas. Bolshevistlik partei ühes nõukogude parteitu aktiivi laialdaste ringkondadega valmistub nendeks valimisteks, nähes neis nõukogude demokraatia tähtsaimat avaldust ja veel üht meie rahva koondamise ja Nõukogude riigi edasise tugevnemise võimsat vahendit" (Molotov).

P. Leevi

Soove Kiidjärve rahvamajale

Rahvamajale tuleb suhtuda kui ümbruskonna kultuurikoldele, mitte kui kohale, kus saab teha aastas nii ja nii mitu pidu.

Paljudes rahvamajades, nende hulgas ka Kiidjärve rahvamajas, ei panda kunstiküpsele ettekandele mingit rõhku. Ettevalmistus toimub kiiresti, ükskõik kuidas, peaasi, et saaks aga „ära teha". Paar koorilaulu, mõni deklamatsioon ja midagi rütmilise tantsu taolist — seda on siiski liiga vähe! Ärgu unustatagu, et töö rahvamajas ei ole kõrvaline ajaviide, vaid meie maaühiskonna sotsialistlik kasvatamine. Ei tarvitse sugugi arvata, et maarahvas ei oska hinnata meisterlikult ja teadlikult ettevalmistatud kunstilist ettekannet.

Kiidjärve rahvas, eriti vanem generatsioon, ootab igatsusega mõnd ajakohast kunstiküpset näidendit. Jõude selle läbiviimiseks leidub küllaldaselt — õpetajaid ja elurõõmsaid külanoori. Kuid rahvamaja töös valitseb juhuslikkus ja süsteemitus — ringid algavad tavaliselt tööd paar päeva enne pidu.

Kiidjärvlased oleksid tänulikud, kui rahvamaja rakenduks töötavate kodanike teenindamisele — aitaks informatsiooniga ja nõuannetega lahendada igapäevaseid aktuutseid majanduslikke, ühiskondlikke ja kultuurilisi küsimusi.

Ka tuleks taas propageerida ja elustada 1941. a. eeskujul teatmelaudu. Materjale võiks koguda ajaleheväljalõigete, albumite ja mappide näol. Omal kohal oleksid ka plakatid, raudteesõiduplaanid, töötariifid, teadaanded, tähtsamate asutuste ja etevõtete asukohad ja määrused.

Kiidjärve rahvamaja peab kujunema sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisel loovaks teguriks. Partei ja valitsus on usaldanud rahvamajadele masside kasvatuse tähtsa sektori — kunstilise isetegevuse rinde. Marksistliku maailmavaate seisukohalt ei ole kunst ainult ajaviide, vaid kunstil on täita suur sotsialistlik ülesanne, mille poole peaks püüdma ka Kiidjärve rahvamaja.

E. Astmäe

Tartumaa Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee ja EK(b)P Tartumaa Komitee

OTSUS nr. 189

8. detsembril 1945. a. Tartus.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määruse nr. 1022. 24. XI 45. a. „Metsavarumise kohta 1945/46. a. sügistalve-hooajal" elluviimise ja täitmise kohta Tartumaal

Aluseks võtnud Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee ääruse nr. 1022, 24. XI 45. a. Eesti NSV Metsatööstuse Rahvakomissariaadi 1945/46. a. talvise hooaja metsatööstuse-plaanide kinnitamise kohta, Tartumaa Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee ja EK(b)P Tartumaa Komitee

otsustasid:

§ 1. Kinnitada Tartu maakonna 1945/46. a. sügistalve-hooaja metsavarumisplaan metsa ülestöötamise alal 245 000 tm. ja väljaveo alal 335 000 tm. suuruses, metskondade järgi vastavalt käesoleva otsuse lisale nr. 1 ja valdade järgi vastavalt lisale nr. 2.

§ 2. Kohustada valdade täitevkomiteid viivitamatult koostama oma valla töö- ja küüdikohustuse alla kuuluvate kodanike nimekirjad ja jagama valla metsavarumisplaani (lisa nr. 2) nimekirja võetud töökohustuslikule valla elanikkonnale.

Märkus: Tasulisele töö- ja küüdikohustusele alluvad mehed 16.—55. ja naised 18.—45. eluaastani.

§ 3. Kohustada valdade täitevkomiteede esimehi §-s 2 tähendatud metsatööde tasulised töö- ja küüdikohustused (vorm nr. 3) kätte andma oma valla töökohustuslikele kodanikele allkirjade vastu hiljemalt 15. dets. 1945. a., ühtlasi hoiatades, et kohustuse mittetäitjad võetakse vastutusele KrK § 61 järgi.

§ 4. Määrata tasulise töö- ja küüdikohustuse normideks 1945/46. a. sügistalve-hooajaks:

1) Raietöölisele — 50 tm., töönormiga vähemalt 2 tm. päevas.

2) Veomehele — hobusega — 45 tm., 8 km keskmise kauguse juures.

3) Abitöölisele — 40 tööpäeva.

§ 5. Kohustada valla täitevkomiteesid määrama igasse külla metsaraie- ja veotööde läbiviimiseks töövanem, kellele panna vastutus inimeste tööle organiseerimise ja antud tähtajaliste normide täitmise eest.

§ 6. Määrata, et töö- ja küüdikohustusele alluvad ka uusmaasaajad, kes said maad 1944./45. a. maareformiga, kuid nende metsaülestöötamise ja väljaveo norme vähendatakse 50% võrra juhul, kui neil on elamute ehitamine käsil.

§ 7. Metsavarumisplaani täitmise eest valdades panna isiklik vastutus valdade täitevkomiteede esimeestele ja parteiorganisaatoritele.

§ 8. Kohustada Tartumaa Metsatööstuse Keskuse direktorit sm. Ilvest ja metskondade metsaülemaid:

a) Isiklikult juhtima ja kindlustama metsa ülestöötamist ja väljavedu vastavalt plaanile.

b) Kohustada metsaülemaid, et määrataks iga metsavahi vastutusele, kelle piirkonnas toimuvad metsaraie- ja veotööd, nimekirjaliselt raie- ja veotööliseid, kes on kohustatud pidevalt jälgima töökohuslaste tööle ilmumist ja nende töönormide täitmist.

c) Müüma sularaha eest tööstuskaupu neile metsatöödele rakendatud töölistele, kes kahe kuu jooksul ja ennetähtaegselt on täitnud hooajalise ülesande töö- ja küüdikohustuse alal.

d) Organiseerima esmajoones metsast vana puidu väljavedu ja metsa ülestöötamisel maksimaalsel määral tarbepuidu saamist.

e) Kindlustama metsatöödele tulijaile valmisseatud eluruumid, ühiskondliku toitlustamise sooja toiduga ja vajaliku kultuurolustikulise teenindamise metskondades ja laoplatsidel.

f) Kindlustama töölisi vajalisel määral metsatööriistadega, samuti organiseerima igas metskonnas plaanikohaselt 1—3 saagide teritamise ja reguleerimise punkti.

g) Võtma kohtulikule vastutusele tasulise töö- ja küüdikohustuse korras tööle rakendatud isikud, kes ei täida neile pandud metsatöökohustusi.

h) Teostama metsatööde käigu aruandlust viilspäevakute järgi kasvavas kokkuvõttes Tartumaa Täitevkomiteele ja EK(b)P Tartumaa Komiteele.

§ 9. Määrata, et iga töö- ja küüdikohustuse korras tööle rakendatud tööline ja veomees, kes on ennetähtaegselt täitnud oma hooajalise ülesande, vabastataks kuni 1. aprillini 1945. a. kohustuslikest töödest metsavarumise alal.

§ 10. Kohustada Tartumaa Täitevkomitee Tervishoiuosakonna juhatajat sm. Haldre't kindlustama metsatöödel olevate tööliste meditsiinilist teenindamist, avades iga metskonna juurde ühe esmaabipunkti.

§ 11. Kohustada Tartumaa Täitevkomitee Plaanikomisjoni kokkuleppel Glavsnables'iga koostama hiljemalt 1. jaanuariks 1946. a. jaotuskavad Maakonna Täitevkomitee, valdade ja maakondliku alluvusega linnade täitevkomiteede kütte- ja tarbepuude kohta 1945/46. a. varumisest kohalike tarbijate jaoks vastavalt määruse §-le 17.

§ 12. Kohustada Tartumaa Täitevkomitee Tööjõu Arvestamise ja Jaotamise Bürood (sm. Kull) kohalike täitevkomiteede ja külanõukogude kaudu, EK(b)P Tartumaa Komitee agitprop.-osakonda (sm. Tiido) ja Maatööliste Ametiühingu Maakondliku Komiteed (sm. Jaama):

a) Teostama laialdast selgitustööd ja poliitkasvatustööd metsatööliste hulgas 1945/46. a. rahvamajanduse arendamise seisukohalt.

b) Organiseerima laialdast sotsialistliku võistlust töönormide ja hooajaülesannete ennetähtaegse täitmise ja ületamise eest üksikute tööliste, külanõukogude ja valdade poolt, valgustades pidevalt sotsialistliku võistluse tulemusi ja metsatööde seisu kohalikus ja vabariiklikus ajakirjanduses, välja tuues eesrindlikke töötajaid.

§ 13. Kohustada „Postimehe" toimetajat (sm. Värav) avaldama pidevalt ajalehes kirjutusi metsatööde käigust.

§ 14. Kohustada ELKNÜ Tartumaa Komiteed (sm. Siivas) organiseerima metskondades noortebrigaade ja nendevahelist sotsialistlikku võistlust.

§ 15. Käesoleva otsuse täitmise järelevalve panna Tartumaa Täitevkomitee esimehele sm. Tõnuristile, EK(b)P Tartumaa Komitee I sekretärile sm. Eihele ja Tartumaa Metsatööstuse Keskuse direktorile sm. Ilvesele.

Tartumaa Täitevkomitee esimees E. TÕNURIST

EK(b)P Tartumaa Komitee sekretär E. EIHE

Tartumaa 1946. a. I kvartali metsa ülestöötamise ja väljaveo plaani jaotus metskondade järgi

Lisa nr. 1

Metskond	Ülestöötamine tm.	Vedu tm.	Metskond	Ülestöötamine tm.	Vedu tm.
Ahja	15 500	28 000	Kambja	18 000	26 300
Alatskivi	11 000	26 500	Konguta	10 000	15 700
Kaiavere	12 000	21 500	Otepää	12 000	16 200
Saare	16 000	29 700	Avinurme	11 000	15 800
Torma	12 000	23 200	Kärevere	15 000	25 500
Kursi	15 000	24 300	Kastre	10 000	20 900
Jõgeva	11 500	14 000	Tartu	3 000	3 600
Kurista	9 000	15 800	Kokku:	181 000	307 000

Tartumaa 1946. a. I kvartali metsa ülestöötamise ja väljaveo plaani jaotus valdade järgi

Lisa nr. 2

Valla/linna nimetus	Ülestöötamine				Vedu			
	I kv. tm.	jaan. tm.	veebr. tm.	tööliste arv	I kv. tm.	jaan. tm.	veebr. tm.	veokite arv
Võnnu	—	—	—	—	5500	2750	2750	157
Ahja	7000	4200	2800	234	10 000	5000	5000	258
Kiidjärve	4500	2700	1800	150	9000	4500	4500	272
Meeksi	4000	2400	1600	134	3500	1750	1750	100
Kavastu	2000	1200	800	67	5000	2500	2500	170
Alatskivi	2000	1200	800	67	9500	4750	4750	272
Kallaste linn	700	420	280	24	—	—	—	—
Peipsiääre	1500	900	600	50	1500	750	750	50
Pala	3300	1980	1320	110	8000	4000	4000	230
Vara	1500	900	600	50	2500	1250	1250	80
Vara	2700	1620	1080	90	4000	2000	2000	134
Tartu	2600	1560	1040	87	9900	4950	4950	330
Äksi	2700	1620	1080	90	3700	1850	1850	124
Kudina	4000	2400	1600	134	3900	1950	1950	130
Kudina	2500	1500	1000	118	4500	2250	2250	132
Pala	5500	3300	2200	184	7000	3500	3500	200
Saare	5300	3180	2120	177	9700	4850	4850	278
Voore	1700	1020	680	57	4500	2250	2250	132
Kasepää	1000	600	400	34	4000	2000	2000	115
Kasepää	1000	600	400	34	2850	1425	1425	82
Voore	1800	1080	720	60	4100	2050	2050	118
Torma	5000	3000	2000	167	6300	3150	3150	180
Sadala	3500	2100	1400	117	9250	4625	4625	265
Mustvee linn	700	420	280	25	700	350	350	20
Saadjärve	4200	2520	1680	140	4000	2000	2000	115
Kursi	5500	3300	2200	184	8200	4100	4100	235
Kaarepere	2200	1320	880	74	7500	3750	3750	215
Jõgeva	3100	1860	1240	104	4600	2300	2300	132
Kaarepere	2400	1440	960	80	—	—	—	—
Laiuse	1900	1140	760	64	7000	3500	3500	200
Kuremaa	5100	3060	2040	170	5000	2500	2500	144
Jõgeva	2100	1260	840	70	2000	1000	1000	58
Jõgeva linn	1900	1140	760	64	—	—	—	—
Jõgeva	1500	900	600	50	3700	1850	1850	107
Laiuse	1600	960	640	54	3100	1550	1550	89
Vaimastvere	4000	2400	1600	134	9000	4500	4500	258
Kuuste	5500	3400	2100	150	8400	4200	4200	250
Veski	3500	2100	1400	117	3500	1750	1750	117
Kambja	4400	2640	1760	147	8700	4350	4350	290
Nõo	2800	1680	1120	94	5700	2850	2850	190
Ropka	1800	1080	720	60	—	—	—	—
Konguta	3300	1980	1320	95	4500	2250	2250	150
Rannu	2300	1480	820	77	5000	2500	2500	170
Elva	2000	1300	700	58	2000	1000	1000	67
Elva linn	200	120	80	10	—	—	—	—
Rõngu	1300	780	520	38	2500	1250	1250	84
Aakre	900	540	360	26	1700	850	850	57
Elva	2200	1320	880	74	2200	1100	1100	74
Rõngu	2400	1440	960	80	2200	1100	1100	74
Otepää linn	400	240	160	15	—	—	—	—
Otepää	2800	1680	1120	94	5900	2950	2950	197
Pühajärve	4200	2520	1680	140	5900	2950	2950	197
Avinurme	7500	4500	3000	250	12 400	6200	6200	355
Lohusuu	3500	2100	1400	117	3400	1700	1700	98
Tartu	1900	1140	760	64	800	400	400	23
Laeva	2500	1500	1000	84	7000	3500	3500	200
Äksi	1900	1140	760	64	500	250	250	15
Tähtvere	3900	2340	1560	130	7700	3850	3850	220
Puhja	3000	1800	1200	100	9000	4500	4500	258
Saadjärve	1800	1080	720	60	500	250	250	15
Mäksa	2000	1200	800	67	6300	3150	3150	210
Luunja	2000	1200	800	67	8400	4200	4200	280
Kavastu	3000	1800	1200	100	4200	2100	2100	120
Võnnu	3000	1800	1200	100	2000	1000	1000	58
Ropka	3000	1800	1200	100	3600	1800	1800	114
	181 000	108 900	72 100	6026	307 000	153 500	153 500	9265

Täie hooga metsatöödeplaani täitmisele!

Järjekindlalt täita metsatööde päevaplaanid

Tartumaal oli 18. detsembriks metsatööde IV kvartali raieplaanist täidetud 27,6% ja veoplaanist 38,7%. Võrreldes eelmise päeva töötulemustega on 18. detsembril metsatööd maakonna ulatuses tublisti elavnenud. 17. detsembril oli raietöödel 395 töölist, kuid järgmisel päeval oli see arv juba 604. Eelmise päeva 714 tm. asemel töötati nüüd üles 1160 tm. metsamaterjali. Ka veotööde osas võis märgata elavnemist, kuigi väikesel määral. Senised töötulemused on aga siiski veel liiga väikesed ja seepärast peavad vallad rakendama kõik võimalikud jõud metsatöödele. Praegused saavutused on ainult murdosad ettenähtud päevaplaanidest ja arvestades metsatööde edukuse suurt tähtsust, peab praegune olukord kiiresti paranema ja me peame jõudma niikaugele, et päevaplaanid täidetakse nii raie- kui ka veotööde alal.

Nende tagajärgede saavutamiseks lasub suur vastutus valdade täitevkomiteedel, kes peavad metsatöödele organiseerima kõik jõud. Tuleb töötada suurima järjekindluse ja aktiivsusega.

Vaadeldes aga Metsamajanduse ja Puidutööstuse RK Tartumaa voliniku andmeid, selgub, et paljud vallad ei võta oma ülesandeid tõsiselt. Näitena võib tuua Ahja vald. 17. detsembril oli Ahja vallast raietöödel 13 inimest, järgmisel päeval aga 12. Tööliste arv vähenes, kuigi ta oleks pidanud kümnekordselt suurenema. 17. detsembril täideti Ahja vallas veotööde alal peagu päevanorm, kuid järgmise päeva aruanne näitab Ahja valla suhtes ainult tühja kohta. Tunduvalt on töödega tagasi läinud ka Jõgeva ja veel mõned teised vallad.

Oma eelmise päeva töötempot on suutnud alles hoida ja tublisti suurendada Kursi vald.

Meeksi vallas ei olnud küll raietöödel ettenähtud arv töölisi, kuid päevaplaan suudeti siiski 20 tm. võrra ületada. Tublisti on eelmise päevaga võrreldes töötulemused suurenenud Veski vallas. 18. detsembril töötati seal üles 118 tm. metsamaterjali.

Rida valdu (Aakre, Lohusuu) pole aga 18. detsembril üldse töötanud ei raie ega ka veo alal. Samuti ei võtnud sel päeval metsatöödest osa Elva, Jõgeva ja Otepää linn.

Niisugune olukord on aga täiesti lubamatu. Metsatööde plaan tuleb vastuvaidlematult täita ja seepärast tuleb töötada väsimatult ja järjekindlalt. Metsatööde hea kordamineku eest vastutavad töötajad peavad nõudma igalt töökohuslaselt oma töönormide täitmist ja kiiresti tuleb jõuda niikaugele, et metsatööde päevaplaanid täidetaks 100%-liselt igas vallas ja ka linnas.

Metsatöödest Vara vallas

Vara vallal on IV kvartali plaanis ette nähtud metsamaterjali üles töötada 650 tihumeetrit ja välja vedada 1200 tihumeetrit. 15. detsembrini on üles töötatud 280 tihumeetrit ja välja vedud 685 tihumeetrit metsamaterjali.

Kõige eeskujulikumalt on metsatööd organiseeritud Välgi ja Vara külanõukogu piirkonnas. Välgi külanõukogu piirkonnas (esimees sm. Somelar) ilmusid metsatöökohustuse saanud talupidajad 100%-liselt kohale. Veo alal on 23 talupidajat oma plaanis ettenähtud 10 tihumeetrit ühe päevaga välja vedanud. Veotöös paistsid eriti silma Välgi küla uusmaasaaja Eduard Liblik, kes ühe päevaga vedas välja 14,32 tihumeetrit metsamaterjali, uusmaasaaja Rudolf Peritski, kes vedas 1 päevaga kohale 12,64 tihumeetrit ehitusmaterjali, ja Välgi küla uusmaasaaja Hilda Jõgila, kes päeva jooksul vedas välja 14 tihumeetrit metsamaterjali. Raietöös on seni eesrindlikud olnud Sipelga küla uusmaasaajad Peeter Kermanovits, Mihkel Lehesaar ja Jaan Zirk, töötades päeva jooksul üles 6 tihumeetrit metsamaterjali.

L. R.

Luunja külavolinikud võistlevad metsatööde organiseerimisel

18. detsembril olid koos Luunja valla külavolinikud ja arutasid ühiselt metsatööde plaani kiirema täitmise võimalusi.

Kaaluti läbi kõik abinõud töö edukaks teostamiseks. Otsustati Kõivu küla voliniku sm. Praakli ettepanekul astuda küladevahelisse sotsialistlikku võistlusse IV kvartali metsatööde plaani täitmiseks 24. detsembriks.

Omakorda astusid sotsialistlikku võistlusse Piiri külanõukogu külavolinikud Tammistu külanõukogu külavolinikega. Sm. Praakli ettepanekul organiseeritakse võistluse korras talgud, kus iga külavoliniku piideks on oma küla talupidajad sel päeval 100%-liselt raie- ja veotöödele tõmmata.

Kõigi külavolinike ühisel nõusolekul otsustati kutsuda ka Mäksa valla külavolinikud metsatööde IV kvartali plaani täitmiseks sotsialistlikku võistlusse.

A. Reino

Kambja valla täitevkomitee peab metsatöid paremini organiseerima

Kambja vallas arenevad metsatööd äärmiselt aeglaselt — raietööde plaanist on täidetud vaevalt 20 prots. ja veotööde plaanist 40%. Olukorraga koha peal tutvumiseks sõitsid kohale ENSV Metsamajanduse ja Puidutööstuse RK Tartumaa volinik, Tartumaa prokurör ja ajakirjanduse esindaja.

Plaani järgi tuleb Kambja vallal üles töötada 2500 tm. puitu. 10. kuni 25. detsembrini peaks plaani täitmiseks olema metsatööl iga päev vähemalt 125 raietöölist ja 120 veotöölist hobustega. Tegelikult aga võttis Kambja vallas 17. detsembril metsatöödest osa ainult 9 raietöölist ja veotöödel polnud ühtegi talupidajat. Valla täitevkomitee on ise kaotanud tööplaani kuhugi teiste paberite hulka. Juba seegi fakt näitab, et metsatööde plaani täitmisele vaadatakse siin kui kõrvalise tähtsusega ülesandele. Lisaks sellele räägitakse juttu talgutest, mida kavatsetakse kunagi korraldada. Kuidas või mil viisil tegelik organiseerimine läbi viiakse, selle kohta puuduvad konkreetsed plaanid.

Olukorda selgitades ilmnes veel, et Kambja valla täitevkomitee pole tähelepanu omistanud sellele, et Kammeri koolis seisab õppetöö juba kaks nädalat küttepuude puuduse tõttu. Üldse pole teostatud kontrolli selle üle, kuidas talupidajad oma kohustusi täidavad.

I. Fischer

Maakonna linnadest

Kunstinäitus Otepääl

Otepää linna kultuurimaja korraldab käesoleval aastal juba teise kunstinäituse, mis kestab kuni 21. detsembrini. Väljapanekutega esinevad kunstnikud Elmar Leppik, Albert Paap, Enn Volmere, Aug. Karro jt.

Väljapanekuid on 100 ümber, kusjuures enamik esitatavaist töödest on valmistatud kauni Otepää maastiku motiividel, kus ei puudu ka portreed, visandid jne.

Näitus on ainulaadne nii kogu ümbruskonnas kui ka väikelinnades üldse, seepärast tuntakse tema vastu suurt huvi.

Osoaviahimi Jõgeva osakond tähistas aastapäeva

Jõgeva Osoaviahimi osakond tähistas oma aastast tegevust peoga Jõgeva rahvamajas. Tulvil saali ees avasid peo Rahvuskorpuse ja kohaliku tuletõrje ühendatud orkestrid R. Kulli bravuurmarsiga „Kodumaa", millele järgnes teisi orkestriettekandeid. Jõune rahvamaja näitering esitas A. Lauteri näidendi „Naised". Kavas oli ka deklamatsioone ning naljapalu. Pidu kujunes tujuküllaseks.

E. Timm.

Meile kirjutatakse

Kiidjärve vallas paremini hoolitseda sidetööliste eest

Hiljuti pöördus Vastse-Kuuste sideagentuurile alluv kirjakandja Kiidjärve valla täitevkomitee esimehe poole palvega jalanõude saamiseks. Täitevkomitee esimees sm. Pallo aga vastas, et sidetööliste jaoks pole tulnud kontingenti, tuleb oodata kuni see saabub. Selle vastusega tuli leppida. Et tööd jatkata, tuli muretseda riidest tuhvlid.

Niisama kurb lugu on petrooleumiga. Kui Vastse-Kuuste sideagentuuri juhataja sm. K. Kabul palus täitevkomiteelt petrooleumi agentuuri valgustamiseks, siis oli vastus eitav, kontingendist ei jatkuvat.

Tartumaa Täitevkomitee otsuse nr. 142 19. septembrist 1945. a. paragrahv nr. 4 kohustab valla täitevkomiteesid varustama sideagentuure petrooleumi ja teiste abinõudega.

Sama otsuse paragrahv nr. 5 kohustab valla täitevkomiteesid varustama ka jalanõudega külakirjakandjaid ja jala postivedajaid.

Seni pole aga Kiidjärve valla täitevkomitee sellele tähelepanu pöörranud.

Sidetööliste ees seisab valimiskampaania läbiviimisega vastutusrikas ülesanne. Selleks peaksid täitevkomiteed andma külakirjakandjaile paremaid jalanõusid, et nad oma kohustusi saaksid korralikult täita.

L. Vissak,
Tartumaa sidetööline

Veskimõisa villatööstus töötab edukalt

Veskimõisa villatööstus, mis asub Veski vallas, on püüdliku tuhi sm. V. Kasemaa juhtimisel täie energiaga töösse rakendunud. Kuigi sm. Kasemaa on siin töötanud vaid mõned kuud, on ta suutnud tööstuse normaalsesse olukorda viia.

Tööstuses töötavad kraasijad, ketrajad ja vanutajad, kokku 5 inimest. Kõikide inimeste soove on täiel määral suudetud rahuldada. Kuigi tööstuse masinad on vanad ning vajavad remonti, ei ole selle all kannatanud töö kvaliteet. Sm. Kasemaa on masinaid seadnud ning korrastanud, et töö produktiivsust tõsta. Tema püüdlikkus tööstuse kordaseadmisel on märgatavaid tulemusi annud.

Rud. Tartes

Ametiühingute ja kaubandusaktiivi nõupidamiselt

Esmaspäeval, 17. septembril toimus Kultuurimaja saalis ametiühingu aktiivi, kaubanduslike organisatsioonide, kohaliku tööstuse osakondade, tööndusliike kooperatiivide liidu ja kõigi abimajandite juhtiva koosseisu nõupidamine, kus käsitleti laiatarbekaupade tootmisega ja abimajandite saaduste kasutamisega seoses olevaid küsimusi. Nõupidamisest võttis osa üle 250 inimese.

Tartu Linna Täitevkomitee Kaubandusosakonna aruandest selgus, et 1. detsembril tegutses Tartus 18 kaubanduslikku organisatsiooni 100 kaupluse ja 16 sööklaga. Toidukauplusi on 49, segakauplusi 7, tööstuskaupade kauplusi 27, kioskeid 16 ja komisjonikauplusi 1. Turukaubanduse käive näitab pidevat tõusu, samuti on tõusnud ka kauplejate arv viimase 2 kuu jooksul, eriti talupidajate arvel. Põllumajandussaaduste hinnad, välja arvatud või, näitavad languse tendetsi.

III kvartali esimesel kuul puudusid linna elanikkonna varustamiseks fondid peaaegu täielikult ja saabusid alles augustis, eriti tööstuskaupade alal. Toiduainetefondist jäi III kvartalis saamata üle 10 tonni kala, ligi 18 t kohupiima, 2,4 t võid, 4 t makarone ja 5,3 t rukkijahu, põhjusel, et varustusettevõtted ei olnud suutelised müügikorraldusi täies ulatuses täitma. Tööstuskaupadest jäi III kvartalis saamata 59% määratud fondist.

IV kvartalis on toidukaupadest laekumata peamiselt rasvained, liha asemel ja tangud. Tööstuskaupadest pole IV kvartalis mainimisväärseid koguseid saabunud, välja arvatud eraldatud fondid intelligentsile ja demobiliseerituile.

Elanikkonna varustamises leivaga on kahe viimase kuu jooksul esinenud järjekindlalt lünki. Leivatööstused pole suutnud tarvilikul hulgal leiba valmistada, tuues põhjusena ette elektrienergia vähesust ja märgi küttepuid. Viga seisab ka Kaubastu transpordis. Kaubanduse Rahvakomissariaadis on astutud samme, et TVO-d ja erikaubastud hakkaksid omatarviduseks leiba ise valmistama. See teostub alates 1. jaanuarist.

Kaupluste ja sööklate tegevuses on esinenud rida puudusi. Kaupluste ja sööklate teenistujad ei käi õigeaegselt arstliku kontrolli all. Kaubanduslike ettevõtete ruumid on räpased ja koristamata, talve vastu valmistamata. Küttepuude tagavarad puuduvad (Tartu Kaubastu). Ei täideta kaubanduslikke eeskirju, avatakse ettevõtteid sanitaarinspektsiooni loata. Ka aruandeid ei esitata õigeaegselt ja need on kontrollimata ning vigadega.

Aasta jooksul on esinenud puudujääke sööklates umbes 200 tuh. rubla ulatuses ja kauplustes 360 tuh. rubla ulatuses. Raiskamiste ja puudujääkide üldarv on 252. 179 juhtu on antud lahendamiseks prokuratuurile ja kohtule. See näitab, et pole vajaliku hoolsusega valitud töötajaid. Kuni 1. detsembrini on ettevõtteid kontrollitud 605 korral. 181 juhul on avastatud kaupade raiskamisi ja puudujääke. Kõik isikud, kes on sotsialistliku varaga kuritahtlikult ümber käinud, on vastutusele võetud.

Kontrolli pole saadud teostada kuigi tõhusalt, sest selleks puuduvad vastavad tööjõud, kuna Kaubastu koosseisud kontrollaparaadi alal on äärmiselt väiksed. Võrreldes aasta I poolega on kuritarvituste arv siiski langenud. Tööstuskombinaadilt ja artellidelt on laiatarbekaupu saadud üldiselt vähe. Abimajandeid on Tartu käitistel ja asutustel 53. Tooteid on kasutanud iga käitis oma äranägemise järgi.

AÜKN Tartumaa volinik sm. J. Jaama märkis oma sõnavõtus, et kõik aruandes esinenud puudused olenevad nõrgast kontrollist. Ametiühingutele on antud võimalus teostada pidevat kontrolli oma ühiskondlike kontrolöride kaudu. Sm. Jaama selgitas pikemalt tööliste varustamise komisjonide ülesandeid ja andis juhiseid ühiskondlike kontrolöride tööks.

EK(b)P Tartu Linna Komitee esindaja sm. Borm oma ettekandes selgitas eelseisvate NSVL Ülemnõukogu valimiste suurt tähtsust, kutsudes kõiki üles tegema kõik selleks, et eelseisvaist Ülemnõukogu valimistest võetaks osa 100%-liselt.

Läbirääkimistel võeti elavalt sõna. Esitatud küsimustele vastas Kaubandusosakonna juhataja sm. Gribojedov.

Rahvusvaheline ülevaade

Inglise ajaleht „Evening Standard". iseloomustades Nürnbergi protsessi tähtsust, kirjutas neil päevil, et „me mõistame saksa sõjaroimarite üle kohut oma järeltulijate pärast". Tõepoolest, Rahvusvahelise Sõjatribunali istungid, mis paljastavad kogu maailma ees fashistliku vandeseltsi mehhanismi salavedrusid ja eesmärke, on näitlikuks õppetunniks vabadustarmastavale inimsoole. Nürnbergi protsess õpetab rahvastele valvsust, kutsub neid üles natsismi kõigi jäänuste väljajuurimisele ja näitab piltlikult, missugused jõud päästsid maailma saksa fashistlikust katkust.

Läinud nädala jooksul toimunud istungil luges ameerika süüdistuse esindaja Olderman ette dokumente ja materjale, mis veel kord kinnitavad fakti, et hitlerlik agressioon Nõukogude Liidu vastu oli kavatsetud, ette valmistatud ja teostatud osana kogu maailma üle saksa valitsemise sisseseadmise plaanist. Natslikud peamehed kirjutasid oma memorandumis „Barbarossa plaani" arutamise tulemuste kohta: „Sõda võib edasi kesta üksnes sel juhul, kui kõiki saksa relvastatud jõude sõja kolmandal aastal varustatakse toiduainetega Venemaalt". Võttes ette oma sõjaretke Nõukogude Liidu vastu seadsid hitlerlikud vandeseltslased eesmärgiks nõukogude riik laostada ja paljaks riisuda, orjastada ja hävitada miljonilisi rahvahulki, vallutada toiduainete ja tooraine ressursid selleks, et neid kasutada sõja pidamiseks Inglismaa ja Ameerika Ühendriikide vastu, sõjaks maailmavalitsemise saavutamiseks. Sellise sõja plaan töötati, nagu tõendas süüdistuse esindaja Olderman, Saksamaa poolt välja juba 1936. aastal, kui „telje"-riikide vahel sõlmiti „kurikuulus kominternivastane pakt".

Tee Londoni ja Washingtoni projekteeris Hitler üle Moskva. 1941. aasta juulis kirjutas ta alla käskkirjale, milles märkis, et pärast Venemaa lüüasaamist tekivad soodsad võimalused „Inglismaa, samuti aga, sõltuvalt olukorrast, ka Ameerika vastu sõjapidamiste plaanide" teostamiseks.

Punaarmee purustas pihuks ja põrmuks hitlerlike vandeseltslaste plaanid. Nõukogude Liidu võit Suures Isamaasõjas päästis inimsoo natslikust orjastamisest, päästis maailma tsivilisatsiooni. Süüdistuse materjalid ja dokumendid Nürnbergi kohtuprotsessil näitasid veel kord, et Ühinenud Rahvuste poolt hitlerliku Saksamaa üle saavutatud võidus etendas otsustavat osa Nõukogude Liidu kangelaslik ja ennastsalgav võitlus.

Ühtlasi meenutab natslike vandeseltslaste hirmsaid kuritegusid ja röövellikke plaane järjekindlalt paljastav Nürnbergi protsess vabadustarmastavatele rahvastele uuesti vajadust tugevdada igakülgselt rahu ja koostööd riikide vahel, otsustavalt välja juurida natsismi jäänused, mis kujul ja missuguse maski all need ka ei oleks. Ainult vabadustarmastavate rahvaste ühtsus võib vastu panna neile vaenlase salasepitsustele ja kindlustada püsiva rahu kogu maailmas.

*

Fashistlike elementide aktiviseerumise piltlikuks illustratsiooniks on hiljutine sündmus Türgis ja samuti Kreekas väljakujunenud olukord. Türgi ajakirjanduse teatel korraldas mitu tuhat fashistlikult meelestatud üliõpilast, lütseumide ja sõjakoolide õpilast ning igasugused tumedad elemendid detsembri esimestel päevadel Istanbulis meeleavalduse, millega käisid kaasas tüüpiliselt fashistlikud korrarikkumised. Meeleavaldajad tungisid demokraatlike ajalehtede ruumidesse, rüüstasid seal, peksid töötajaid, purustasid trükimasinad ja hävitasid paberi. Piirdumata sellega murdsid nad sisse nõukogude raamatutega kauplevaisse raamatuäridesse ja rüüstasid neid. Meeleavalduse ajal karjuti nõukogudevastaseid loosungeid. Analoogilised meeleavaldused toimusid Izmiris ja Bursas. Selle tagajärjel katkes demokraatlike ajalehtede väljaandmine Türgis.

Fashistlik reaktsioon on uuesti pead tõstnud ja terroriseerib demokraatiat Kreekas. Hiljuti tuli Kreekas pärast kauakestnud valitsuse kriisi ja pinevat poliitilist võitlust võimule demokraatliku tsentri parteide juhatuse poolt kujundatud valitsus. Selle partei juhid on korduvalt mõistnud hukka reaktsioonilis-fashistlike elementide korrarikkumisi ja terrorit kreeka demokraatia suhtes ja nad pooldasid Kreeka demokraatlikku ümberkujundamist. Seda silmas pidades deklareeris Kreeka Rahvusvabastusrinde (EAM) juhatus oma valmisolekut toetada uut valitsust.

Demokraatliku tsentri valitsuse kujundamise läbi rahutuks muutunud monarhistlik-fashistlikud jõud hakkasid võtma ette samme, mis olid suunatud nende organisatsioonide konspiratiivseks muutmisele. Ent varsti otsustasid nad, et neil nähtavasti ei ole midagi karta ja alustasid uuesti terrorit demokraatlike organisatsioonide ja nende esindajate vastu. Endise marionetliku Rallise valitsuse sõdureist koosnevad monarhistlik-fashistlikud jõugud on levinud peagu kõigis Kreeka rajoonides. EAM liikmete ja ametiühingute esindajate tapmised algasid uuesti. Fashistlikud rüüstamised muutusid sagedamaks. Valitsuse politsei, zhandarmeeria ja rahvuslik kaardivägi ei tegutse terroristide vastu, vaid tegelikult isegi aitab neid. Ka mõnes rajoonides on politsei tulistanud demokraatlikke meeleavaldusi ja jatkab EAM organisatsioonide juhtide areteerimist. Hiljuti näiteks areteeriti partisanisalga juht major Arephas, kes etendas väga silmapaistvat osa Kreeka vabastamisel saksa fashistlikest okupantidest. Olukord Kreekas, nagu tunnistas uue valitsuse peaminister liberaalide partei juht Sophulis, „ei ole milleski muutunud võrreldes olukorraga, mis valitses enne uue valitsuse loomist".

Protestides fashistliku reaktsiooni ohjeldamatu tegevuse vastu ja mõistes hukka uue valitsuse keeldumist oma lubaduste täitmisest võttis EAM Keskkomitee neil päevil vastu resolutsiooni, milles räägitakse sellest, et rahvuslik vabastusrinne on otsustanud lõpetada valitsuse toetamise. EAM nõuab sellise olukorra loomist Kreekas, mis kindlustaks Kreekat uute vapustustega ähvardavate reaktsioonilis-fashistlike jõudude mahasurumisel ja väljajuurimisel ning aitaks kaasa demokraatia vabale arengule.

*

Põhiliselt samade eesmärkide eest võitlevad ka tõelised demokraatlikud jõud Itaalias. Hiljutise poliitilise kriisi põhjustas teatavasti reaktsiooniliste jõudude püüe nurja ajada demokraatia ühtsust ja seda ära kasutades viia võimule reaktsionääre. Tööriistaks nende käes osutusid mõned niinimetatud liberaalse partei liidrid, kes püüdsid oma lahkumisega Parri valitsuse koosseisust põhjustada lõhestumist kuue partei ja Rahvusliku Vabastuskomitee blokis.

Itaalia rahvas mõistis otsustavalt hukka reaktsiooni õõnestustegevuse ja nõudis tingimuste loomist Itaalia demokraatlikuks arenguks. Pärast kuuakestnud diskussioone ja läbirääkimisi kuue partei juhi vahel lõppes valitsuse kriis uue kabineti kujundamisega, mille eesotsas on kristlik-demokraatliku partei juht de Gasperi. Uus valitsus toetub kuue partei — kristlik-demokraatliku, sotsialistliku, kommunistliku partei, „töö demokraatia" partei, „aktsioonipartei" ja liberaalse partei — koalitsioonile. Iga partei neist sai kolm ministriportfelli.

Seega sai rahvuslik vaenlikel eesmärkidel tegutsev reaktsioon lüüa.

P. Rõssakov

V.älisuudiseid

IRAANI AZERBAIDZHANI RAHVUSLIKU VALITSUSE KUJUNDAMINE

Teheran, 14. 12. (TASS). Siin saadud andmeil pidas viimaste päevade kestel Täbrises istungeid üldise, võrdse ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletusel valitud Iraani Azerbaidzhani medzhlise esimene istungjärk.

Medzhlise esimesel istungil viibis rohkesti külalisi, sealhulgas Täbrise kohaliku administratsiooni, majanduslike ja kultuuriliste asutuste esindajaid, ajakirjanikke, Täbrise kaupmehi, töötureid, haritlasi, käsitöölisi, tööliste ja ümbruskonna asulaist saabunud talupoegade gruppe ning mõningaid Täbrises asuvate välismaiste konsulaatide esindajaid.

Medzhlise istungi avas vanim saadik Rafi. Siis valiti medzhlise ajutine presiidium, mille järele arutati paragrahvide kaupa läbi ja võeti vastu medzhlise põhikiri. Hiljem valis medzhlis salajasel hääletusel alatise presiidiumi, mille koosseisu kuuluvad esimees Shabustari, kolm esimehe asetäitjat, kolm presiidiumi liiget ja kaks sekretäri.

Medzhlise esimees Shabustari esines istungil järgmise avaldusega: „29. ja 30. aprillil (20. ja 21. novembril) toimus Täbrises asutav kongress, kus viibis üle 700 esindaja kõigist Azerbaidzhani rajoonidest. Asutav kongress valis rahvusliku komitee, kellele ta tegi ülesandeks medzhlise valimiste teostamise salajasel hääletamisel. Nüüd, kui valimised on edukalt lõppenud ja meie rahva poolt valitud saadikud, esindame Azerbaidzhani rahvuslikku medzhlist, kuulutan oma rahvusliku komitee presiidiumi nimel, et tema, kes oma missiooni on täitnud, lõpetab oma olemasolu." Medzhlise põhikirja § 33 kohaselt tegi Shabustari ettepaneku teha Iraani Azerbaidzhani valitsuse kujundamine ülesandeks demokraatliku partei liidrile Pishevarile. Medzhlis võttis üksmeelselt selle ettepaneku vastu.

Pärast medzhlise istungi lõppu võeti saadikud soojalt vastu linna elanikkonna poolt, kes olid kogunenud kino „Lideban" hoone ette, kus medzhlise istung toimus.

12. detsembri õhtusel istungil esitas Pishevari medzhlisele kinnitamiseks tema poolt kujundatud kabineti järgmises koosseisus: Pishevari — peaminister, Dzhavid — siseminister, Ilhani — raheminister, Rasuli — kaubandus- ja majandusminister, Kazhijan — maakaitseväe minister, Orengi — tervishoiuminister, parteitu, kes töötab haigla direktorina, Kjabiri — posti-, telegraafi- ja teeminister, Jusif Azimi — kohtuminister, Mehtash — põllutööminister, Birija — haridusminister; ülemkohtu esimeheks kinnitati Kijami, prokuröriks — Fridun Ibrahimi. Medzhlis kinnitas ühel häälel Pishevari poolt esitatud kabineti koosseisu.

Edasi arutas medzhlis Pishevari arunannet valitsuse programmi puhul ja kinnitas selle programmi täiendustega, mis medzhlise liikmed esitasid läbirääkimistel selle aruande kohta.

Õhtuse istungi lõpul kuulas medzhlis ära mandaatkomisjoni aruande ja kinnitas selle.

*

Teheran, 15. 12. (TASS). Nagu siin teatavaks on saanud, tegi Azerbaidzhani valitsus Iraani vägede juhatajale Täbrises kindral Darahshanile pärast Iraani Azerbaidzhani valitsuse kujundamist medzhlise poolt ettepaneku, alistuda Azerbaidzhani rahvuslikule valitsusele. Sellele järgnenud läbirääkimiste tulemusena kirjutati peaminister Pishevari ja kindral Darahshani vahel alla protokollile, milles üteldakse, et Täbrise garnisoni väed alistuvad täielikult Azerbaidzhani valitsusele ja annavad oma relvad rahvusliku valitsuse valve alla, kelle loata neil pole luba lahkuda kasarmuist. Protokollis märgitakse veel, et ohvitseridele, kes ei soovi edasi teenida Täbrises, lubatakse sõita Teherani.

*

Teheran, 15. 12. (TASS). 13. detsembril saabus erilennukil Täbrisest Teherani kindralkuberner Bajat teda saatvate isikutega.

IRAANI AZERBAIDZHANI RAHVUSLIKU VALITSUSE LÄKITUS

Teheran, 16. 12. (TASS). Siin on saanud teatavaks, et Iraani Azerbaidzhani rahvuslik valitsus avaldas Täbrises läkituse rahvale. Selles läkituses teatab valitsus, et ta asub oma kohuste täitmisele, säilitades Iraani tervikluse ja sõltumatuse.

Valitsus pöördub kõigi riigiametnike poole ja kutsub neid üles jatkama tööd. Sealjuures hoiatab valitsus, et kõigile, kes alistuvad valitsuse käskudele, luuakse vastavad töötingimused, neile aga, kes ei soovi töötada uutes tingimustes, antakse kõik võimalused lahkuda ükskõik mis suunas.

TRUMANI AVALDUS AMEERIKA POLIITIKAST HIINA SUHTES

Washington, 15. 12. (TASS). Valge Maja avaldas Trumani teadaande, milles selgitatakse Ameerika poliitikat Hiina suhtes.

Avalduses öeldakse, et kuigi Ameerika valitsus peab kinni põhimõttest, et vastutus siseasjade juhtimise eest kuulub suveräänsetele riikidele, on „Ameerika Ühendriikide ja kõigi teiste Ühinenud Rahvuste huvides eluliselt tähtis, et Hiina rahvas ei jätaks kasutamata ühtki juhust sisemiste lahkuminekute kiireks korraldamiseks rahulike läbirääkimiste teel".

Ameerika valitsus peab tähtsaks esiteks sõjategevuse lõpetamist vaenujalal olevate Hiina relvastatud jõudude vahel kogu Hiina hiiniaste endi kontrolli alla andmise lõpuleviimiseks, kusjuures on ette nähtud ka Jaapani vägede viivitamatu evakuatsioon. Teiseks, et kutsutaks kokku peamiste poliitiliste elementide esindajate rahvuslik kongress, et kokku leppida sellise korra suhtes, mis annab neile elementidele õiglase ja tõhusa esinduse Hiina rahvuslikus valitsuses."

Olles märkinud, et Ameerika merejalaväg asub Põhja-Hiinas, jatkas Truman: „Ameerika Ühendriigid tunnustavad nüüd ja edaspidi Hiina rahvuslikku valitsust ning töötavad koos temaga rahvusvahelistes asjades ja eriti Hiinast Jaapani mõju väljajuurimise asjas."

„Ühendriigid," öeldakse avalduses edasi, „on teadlikud sellest, et Hiina praegune rahvuslik valitsus kujutab endast „ühe partei valitsust", ja arvavad, et Hiina rahu, ühtsusele ja demokraatlikule reorganiseerimisele kaasaaitamiseks tuleb selle valitsuse baasi laiendada ning temasse tuleb lülitada Hiina teisi poliitilisi elemente. Seepärast soovitavad Ühendriigid tungivalt kutsuda kokku Hiina peamiste poliitiliste elementide esindajate rahvuslik kongress, et kokku leppida sellise korra suhtes, mis annab neile elementidele õiglase ja tõhusa esinduse Hiina rahvuslikus valitsuses."

KOHUS SÕJASÜÜDLASTE ÜLE SOOMES

Helsingi, 18. 12. (TASS). Eile esines sõjasüüdlaste protsessil kaebealune Tanner kaitsekõnega. Ta kõne kestis kogu hommikuse istungi ja jatkus õhtusel istungil. Kaebealune püüdis kõigiti vähendada oma osa agressiivse sõja ettevalmistamises ja pidamises hitlerliku Saksamaa poolel. Ta väitis, et kindralstaap, toetudes ülemjuhataja autoriteedile, juhtis iseseisvalt kogu sõjapidamist. Kuid edasi tunnistas Tanner, et sotsiaaldemokraatliku partei juhtkond võttis kogu energiaga sõjast osa ja et see partei juhtivate organite poolt võetud seisukoht määras kindlaks ka tema, Tanneri, suhtumise sõjasse.

Pärast Tanneri sõnet läks kohus nõupidamisele, mis kestis üle tunni. Nõupidamise lõpul teatas kohtu esimees, et sellega lõpeb õhtune kohtuistung.

OLUKORD INDONEESIAS

New York, 15. 12. (TASS). Nagu agentuuri United Press'i kirjasaatja Bataaviast teatab, ütles Indoneesia valitsuse peaminister Sutan Šarir, kommenteerides Ameerika Ühendriikides väljaõppe saanud 27 hollandi pataljoni ja merejalaväe brigaadi eelseisvat abiväena Jaavale saabumist, et Ameerika Ühendriigid ei soovi nähtavasti pidada valju neutraliteeti Indoneesia probleemis. Šarir ütles, et kuigi seni ei ole mingisuguseid juhiseid selleks, et Ameerika Ühendriigid annaksid hollandlastele aktiivset sõjalist toetust, välja arvatud varustuse andmine, tõlgitsevad indoneeslased Ameerika Ühendriikide poliitikat hollandi merejalaväe ettevalmistamise alal „kui sõjalise toetuse andmise poliitikat hollandlaste huvides selle asemel, et aiada kokkupõrgete vältimise poliitikat... Sellise poliitika ajamine viib paratamatult hollandi ekspeditsioonivägede maandumiseni Jaaval".

STREIGILIIKUMINE AUST. RAALIAS

Sidney, 18. 12. (TASS). 16. detsembril toimunud miitingul otsustasid New South Walesi osariigi kaevandustöölised uuesti tööd alustada ja 17. detsembril töötasid kõik osariigi kaevandused, välja arvatud kuus kaevandust. Tööle asumise otsus võeti vastu väikese häälteenamusega. Ainult ligi 20% streikivaist kaevandustöölistest (neid oli üle 15 000 inimese) võttis osa Austraalia Ametiühingute Nõukogu ettepaneku hääletamisest streigi lõpetamise kohta. Kaevandustöölised nõustusid tööle asuma tingimustel, et sütt ei anta „Broken Hill Propriety" kompanii metallitehastele, kus töölised streigivad. Streikivad meremehed Sidneys, Melbourne'is ja Adelaide'is nõustusid samuti tagasi pöörduma sütt vedavaile laevadele.

Metallitehaste töölised New South Walesi osariigis jatkavad streiki.

NOKRASHI PASHA NOODIST INGLISE VALITSUSELE

Kairo, 17. 12. (TASS). Egiptuse peaminister Nokraši Paša teatas ajakirjanduse esindajaile, et Egiptuse valitsus saatis Inglismaale noodi palvega alustada lähemal ajal läbirääkimisi Egiptuse rahvuslike nõudmiste realiseerimise suhtes. Noodi sisu avaldatakse pärast seda, kui Inglise valitsus selle kätte saab.

TOIMETUSE KOLLEEGIUM

Kontsertaktus sm. Stalini sünnipäeva tähistamiseks

ELKNÜ Tartu Linna Komitee koos Tartu Linna I ja II Kultuurimajaga korraldavad reedel, 21. detsembril k. a. kell 17 I Kultuurimajas, Kompanii 2, Nõukogude Liidu Generalissimuse sm. J. V. Stalini sünnipäeva tähistamiseks

kontsertaktuse.

Kavas on kõne ELKNÜ Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni II sekretärilt sm. J. Abelilt.

Kontsertosas on ettekandeid RT „Vanemuise" artistidelt, koolinoortelt ja linna I Kultuurimaja džässorkestrilt.

Sissepääs kõigile vaba.

A. Tomberg,
Tartu Linna II Kultuurimaja juhataja

Teadaandeid

Tartu Linna Kaardibüroo annab jaanuarikuu kaarte välja 20.—30. dets. 1945. a.

Kaardivolinikel ja kaardisaajatel teatavaks võtta, et põhikaartide väljaandmise ajal, s. o. 20.—30. dets. 1945. a., antakse viiepäevatalonge Tartu Linna Kaardibüroo kassadest kella 9—11 ja põhikaarte kella 11—15.

Eramajades elunevaile isikuile, kes ei saa kaarte töökoha ega tänavavanema kaudu, antakse kaarte järgnevalt:

21. detsembril: Eha, Elva, Hommiku, Kartuli, Kesk-Kaar, Kungla, Käo, Lembitu, Riia mnt., Raudtee t.

22. detsembril: Räni, Raja, Suur-Kaar, Soinaste, Tammepuiestee, Taarapuiestee, Tammekuru, Väike-Maarjamõisa t.

23. detsembril: Vambola, Väike-Kaar, Västriku, Veeriku, Öõbiku, Õnne t.

K. Roorand,
Tartu Linna Kaardibüroo juhataja

Tartu Linna TRSN Täitevkomitee otsusega müüakse alates 13. dets. detsembrikuu toidukaartide vastu toidukaupa järgmiselt: T, Tn, Ü ja L suhkrukaardi nimeta talongi nr. 1 vastu pärmi 50 g. T, Tn, Ü ja L suhkrukaardi nimeta talongi nr. 3 vastu teed 50 g. T, Tn, Ü ja L suhkrukaardi nimeta talongi nr. 4 vastu sõgisoodat 50 g. Soola kaubastatakse kõikide liikide kaardi omajaile 400 g suhkrukaardi nimeta talongi nr. 2 vastu. Tuletikke kaubastatakse á 5 toosi tööstuskaubakaardi talongi nr. 17 vastu (lapsed kaasa arvatud). Kompvekke ja biskviite kõigile suhkrukaartide omajaile kaartidel trükitud koguses.

Detsembrikuus kaubastamata leivakaartide vastu müüakse 15.—25. dets. jahu.

M. Gribojedov,
K. uband.-osak. juhataja

*

Valveapteek

Neljapäeva öösel vastu reedet

Karlova apteek, Tähe t. 64-a, tel. 35-61.

Tellimuste vastuvõtmine ajalehtede-e ja ajakirjadele 1946. aastaks on avatud

Tellimusi võtavad vastu kõik Ajakirjandusliidu osakonnad sidekontorite juures, sidejaoskonnad, agentuurid, postitalud ja organisatsioonide poolt määratud ajakirjanduse ühiskondlikud levitajad.

TEATER

Riiklik teater „Vanemuine"

RIIKLIK TEATER „VANEMUINE"
Neljapäeval, 20. detsembril kell 19 „TÕRKSA TÄLTSUTUS". Reedel, 21. detsembril kell 19 „KOLM MUSKETÄRI" Laupäeval, 22. detsembril kell 19 „GARMEN".
Kassa avatud kella 11—14 ja 17—19, telef. 38-63/3.

TÖÖPAKKUMISED

Riiklik Ehitustrust nr. 3 vajab piiramatul arvul iga liiki ehitusala töölisi, insenere, tehnikuid, raamatupidajaid, arveametnikke ja käskjalga. Abimajanditesse: agronoome, zootehnikuid, aednikke ja põllutöölisi. Töötajaile mitmesuguseid soodustusi; demobiliseerituile korter ja küte. Läbirääkimistele palutakse ilmuda Kalevi 13 ja Väike-Tähe 1. Kaadrite osakond.

Ajaleht „Postimees" vajab soodsatel tingimustel 1 ahjukütjat ja transporttöölist. Lähemaid teateid saab Ülikooli t. 21/23, II korral.
Majandusjuht

Vajatakse meesa ja nais-talutöölisi „Märja" tallu Tähtvere v. Viljandi teed 5 km Tartust. Kaupa tehakse koha peal. V. Tuul.

Põllumajanduse Varustuse Kontori Tartu MVO vajab arveametnikku. Teateid saab Narva 23, Tartu.
Juhataja.

Tartu Vildivabrik vajab pearaamatupidajat, 5 naistöölist vilditöödele ja 5 meestöölist veotöödele.
Direktor.

Vabar. Tartu Naistekliinik vajab kiiresti majahoidjat. Läbi rääkida kliiniku kantseleis Toomel. Peaarst.

Монтажному Управлению Спецтреста требуются для работы в Тарту и городах Валга, Пярну и Вильянди: Переводчики с эстонско на русский, бухгалтера, шофера, инженеры, техники, мастера строители, механики, электрики, сантехники, литейщики, нормировщики, плановики, снабженцы, слесаря, токаря, строгальщики, маляры, формовщики, слесаря водопроводчики и ремонта автомашин и тракторов, котельщики. Одиночкам предоставляется общежитие. Обращаться Монтажное Управление Выру.
Директор.

Autotransportbaas nr. 4, G. Adolfi 10, vajab raamatupidajat, lihttöölisi ja lingseppi ning rätsepaid uuesti asutatavate käitise töökodade jaoks. Soovitav võimaluse korral oma masinate ja tööriistadega.

Vabariiklik Tartu Radioloogiline Inst. ja Kliinik vajab pesupesijat ja sanitari asetäitat. Teateid saab Radioloogil. Inst. ja Kliiniku kantseleis Toomel (Naistekliiniku hoones).
Peaarst.

Püksi- ja vestirätsepaid ja arveametnikku-kassapidajat vajab Tartu I rätsepatööliste artell „Riietus" Tartus, Gustav-Adolfi 8—4.
Juhataja.

Tartu Kapitaal-remonttöökoda nr. 1 vajab kiires korras valvurit. Teat. Raua ja Piiskopi t. nurgal ehitusplatsile.
Direktor.

Statistika Keskvalitsuse Tartumaa Inspektuur vajab statistikut ja jaoskonna-inspektoreid Tulla Tartumaa Inspektuuri, Suurturg 6. Tel. 39-42.
Inspektuuri juhataja.

Põllumajanduse Varustuskontori Tartu MVO vajab arveametnikku ja öövalvureid. Teateid saab Narva 23. Tel. 42-44.
Juhataja.

Õmblejate artell „Eliit" vajab raamatupidajat. Tulla Suurturg 2, kübaraartelli või Tähe 75—6.
Juhataja.

Ülenurme sovhoos vajab kutsega karjaravitsejat. Teat. telef. 4000-18-b.
Direktor.

KADUNUD

17. XII 45 hobune koos reega ära jooksnud Puiestee 28 maja eest. Tundemärgid: valge mära, 140 cm kõrge. Vaevatasu eest teat. Puistee 28 K. Konsapile või Marama as. E. Liiasele.

Kaotatud turule Meeta Jaani t. Ivask'i nimelised dokumendid. Teat. vaevatasu eest Ropka 16—2. M. Ivask.

16. detsembril Kongutast ära jooksnud hobune saaniga. Tundemärgid: valkjas-punane, mära, 23 a. vana, väike kasv. Ausal leidjal palutakse leiutasu eest teatada Puhja valla täitevkomiteele.
H. Kurik.

Kaotatud Johann s Mihkli p. Pässi nimelised dokumendid. Tuua Kesk t. 25—5.
J. Päss.

Kaotatud Voldemar Jaani p. Kattai nimelised dokumendid koos rahaga teel Vastse-Kuustest Kuuste-Aage veski juurde. Dokumendid tuua Aage veski möldrile vaevatasu eest.
V. Kattai.

5. XII 45 õhtusele Elva rongile unustatud või Tartu tänavale kaotatud pruunist murmelnahast muhv. Ausal leidjal vaevatasu eest tuua „Mängu ja Kool'i" ärisse.
E. Lomp.

OSTETAKSE

Ostetakse korras koorelahutaja. Teat. Aia 51—2.
L. Kirt.

Soovitakse osta kontrabassi, väikest või suurt trummi või trumminahku. Teat. Tartu Telefonivõrgu ametiühingukomiteele, Lai 29, või telef. 43-39.

Soovin osta soome kelku. Teat. Kalevi 69—3.
E. Kukrus.

Soovitakse osta korras akordioni 80—120 bassiga. Hind kokkuleppel. Teat. G. Adolfi 43-a—1.
L. Toomik.

Lehtpuusüsi ostab Tartu I rätsepatööliste artell „Riietus" Tartus, Gustav Adolfi 8—4.
Juhataja.

VAHETATAKSE

Puhja ümbr. kuivi katuselaaste vahetada nisude vastu. Teateid saab Lootuse 12—4, kella 17—19.
A. Jõgi.

Mustad m-saapad (uued) nr. 39 vahetada suusasaabaste nr. 39 vastu. Vallikraavi 17—3.
A. Luigas.

Noor lüpsmasaaja lehm vahetada varsa või hobuse vastu. Teat. Laguja p.-ag., Elva.
M. Soome.

KORTERIOTSIMISED

Soovin tuba mööbliga või ilma kesklinnast kolmandasse linnaossa heasse perekonda naisõpilasele. Roosi 73—3.
A. Põder.

MITMESUGUST

Soovin hobust söödale vähese töö peale. Teat. Äksi vald, Lähte küla, Luhavahi t.
A. Kiiv.

MÜÜAKSE

Müüa m.-talvpalitu (pikale kasvule). Jakobsoni 18—4.
F. Jakobson.

Müüa inglisvillane ülikond või kuub, uus portfell, palitu, sobiv kasuka katteks, palgivedamise kelk, villane pearätt, toole, elektrikeetja. Näha kl. 15—16. Kuu 6—1.
A. Petrov.

Müüa k-sõrmuseid. Jakobsoni 11—7, III korral.
A. Ludeks.

Väiksemat tüüpi akordion müüa. Salme 38—3.
H. Kadak.

Müüa uus kasevineerist voodi. Kalevi 53—2.
J. Tõnisson.

Müüa lamavoiregi ja maaregi. Küsida igal ajal Katoliku 2—4.
A. Sonn.

Müüa m.-talvmantel (keskm. kasv.). Näha iga päev Mäe 39—1.
E. Reivart.

Müüa lamavoiregi ja saan. Roosi 14—2.
I. Kuusik.

Müüa pruugitud laudu, kappe, sohva, riiuleid ja remonti vajav lapsevanker. Näha iga päev, v. a. kella 13—14. Tähe t. 75—5.
M. Toomri.

Müüa moodne, ilma peeglita tammepuust tualettlaud Raekoja 88—2.
E. Reinumets.

Vaikselt lahkus igavesse unne meie armas ema

Edu Arak

sünd. 30. VI 1875
surn. 9. XII 1945
Vaikses leinas omaksed

Meilt liiga vara lahkunud ema

Aliede Arold'it
(sünd. Rajamäe)

sünd. 9. X 1914
surn. 13. XII 1945

mälestavad vaikses leinas abikaasa, lapsed ja omaksed

Vaikselt lahkus meie keskelt igavesele unele

Anna Rohtla
(sünd. Koort)
sünd. 18. II 1874
surn. 16. XII 1945

Leinavad abikaasa, lapsed, lastelapsed ja omaksed.
Muldasängitamine 23. detsembril Kambja surnuaiale.

Pika raske haiguse järel lahkus

Johannes Rehk

sünd. 1. III 1916
surn. 15. XII 1945

Leinavad abikaasa, vanemad, õed, vennad perekondadega ja omaksed.
Matmine Maarja kalmistu õnnistusmajast Maarja surnuaeda 20. XII 45 kell 14.

Äkilise surma läbi lahkunud kohusetruud töötajat

Paul Maidra't

Mälestab riiklik teater „Vanemuine".

„POSTIMEES" Toimetus: Tartus Gildi 1, II korral. Telefonid: kodune keskjaam — 40-80, vastutav toimetaja — 33-49, vastutav sekretär 33-53, põllumajanduse osakond — 33-52, partei elu ja kommunistlike noorte osakond — 33-48, kultuuriosakond, majanduse ja kohaliku informatsiooni osakond — 20-73, kirjasaatjate-osakond ja öövalve alates kl. 20-st — 33-51. Talitus: Tartus Ülikooli t. 21/23, II korral, telefon 33-54. Kuulutusi võetakse vastu talituses Ülikooli t. 21/23, II korral. Kuulutuste hinnad: ettevõtt ja asut 3 rbl mm, eraisikuil 1 rbl. mm. Tellimus 1946 a. peale võetakse vastu „Postimehe" talituses Ülikooli 21/23 ja kõigis postiasutustes. Tellimuse hind aastas 60 rbl., pool-aastas 30 rbl., kuus 5 rbl., üksiknr. hind 20 kop. Väljaandja: ENSV RK Ajalehtede Kirjastus.

MB 05238 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk. Tartus Ülikooli 21/23 Tellimus nr. 2120